ANNUAL REPORT 2022

รายงานผลการดำเนินงาน 2565

สำนักงานระบบการชำระเงิน
Payment System Office (PSO)

สารบัญ

บทนำ 1
กรอบการดำเนินงาน 3
โครงสร้างสำนักงานระบบการชำระเงิน 7
ผลการดำเนินงาน ปี 2565 8
1. ISO 20022 Migration และ Cross-Border Payment Connectivity 8
   - ISO 20022 Migration 8
   - Cross-border QR Payment 14
   - Cross-border Remittance 19
2. Implement Smart Financial & Payment Infrastructure for Business [PromptBiz] 21
3. การโอนย้ายระบบ ICAS สู่ภาคเอกชน 24
4. Open API Standard 26
5. Implement NDID for Juristic/Person 26
6. Payment Industry Collaboration 27
7. การขับเคลื่อนโครงการ Central Bank Digital Currencies [CBDC] 28
8. งานด้านบัตรและเอทีเอ็ม 29
   - การขยายอายุบัตรเดบิตของธนาคารในประเทศไทย 29
   - การบริการรับชำระค่าโดยสารด้วยบัตรเครดิต/บัตรเดบิต สำหรับบริการขนส่งรถไฟฟ้าสาธารณะ 30
   - โครงการ White-Label Smart Machine [WSM] 31

ความร่วมมือกับภาครัฐ 33
การให้ความรู้ด้านระบบการชำระเงิน 34
แผนการดำเนินงาน ปี 2566 35

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 [โควิด 19] ถือได้ว่าเป็นตัวเร่งสำคัญที่ทำให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมดิจิทัลอย่างรวดเร็วเกินกว่าที่ทุกคนคาดหมาย ประชาชนสามารถเข้าถึงการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายขึ้น เมื่อปลายปี 2559 ธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมมือกับสมาคมธนาคารไทย [The Thai Bankers' Association : TBA] สมาคมสถาบันการเงินของรัฐ [The Government Financial Institutions Association : GFA] สมาคมธนาคารนานาชาติ [The Association of International Banks : AIB] ได้วางโครงสร้างพื้นฐานการทำธุรกรรมและการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เรียกกันว่า ระบบพร้อมเพย์ [PromptPay] ระบบพร้อมเพย์ได้เปิดให้บริการมาแล้วเป็นเวลากว่า 6 ปี จากข้อมูลสถิติมีผู้ลงทะเบียนในระบบพร้อมเพย์กว่า 67 ล้านเลขหมาย มีปริมาณการทำรายการธุรกรรมการเงินเฉลี่ยถึงวันละ 42 ล้านรายการ มูลค่าเฉลี่ยต่อวัน 121 พันล้านบาท จะเห็นได้ว่าระบบพร้อมเพย์เข้ามามีบทบาทและเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของระบบการชำระเงินไทย

ระบบพร้อมเพย์ยังได้รับการพัฒนาต่อยอดบริการที่หลากหลายเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าในการใช้บริการ เช่น การชำระเงินผ่านคิวอาร์โค้ด การส่งคืนภาษีเงินได้ผ่านพร้อมเพย์ การจ่ายเงินสวัสดิการ การบริจาคเงินอิเล็กทรอนิกส์ [e-Donation] นอกจากนี้ ยังได้มีการพัฒนาระบบพร้อมเพย์เพื่อเชื่อมโยงระบบการชำระเงินและโอนเงินกับต่างประเทศ โดยโครงการที่รู้จักแพร่หลาย คือ การเชื่อมโยงระบบพร้อมเพย์ไทยกับระบบเพย์นาวของสิงคโปร์ [PromptPay-PAYNOW] ซึ่งเป็นการโอนเงินระหว่างประเทศแบบทันทีคู่แรกของโลก และล่าสุดประเทศไทยยังมีการเชื่อมโยงบริการชำระเงินกับอีก 5 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

ปี 2565 สำนักงานระบบการชำระเงิน [Payment System Office: PSO] สมาคมธนาคารไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินให้สามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่มลูกค้า ทั้งลูกค้าบุคคลและลูกค้าธุรกิจเพื่อให้เกิดการใช้แบบครบวงจร จึงได้ร่วมมือกับธนาคารแห่งประเทศไทยและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการทำธุรกรรมการค้าและการชำระเงินของธุรกิจแบบดิจิทัล เรียกว่าโครงการ Smart Financial & Payment Infrastructure for Business [ระบบ PromptBiz] โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถลดการใช้เอกสารที่เป็นกระดาษ ลดเวลาในการดำเนินการ ลดต้นทุน และเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทั้งการชำระเงินในประเทศ และระหว่างประเทศ

เมื่อเข้าสู่สังคมยุคดิจิทัล ปัญหาที่ตามมาคือภัยทางดิจิทัลที่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกรูปแบบ จะเห็นได้จากข่าวสารและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ภาคธนาคารเองจำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งเครื่องมือและบุคลากรให้มีทักษะความรู้อย่างเพียงพอเพื่อรองรับให้ทันกับเหตุการณ์ ถือเป็นภารกิจที่สำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันเพื่อป้องกันภัยเหล่านี้ สำนักงานระบบการชำระเงินเองตระหนักถึงความสำคัญนี้เป็นอย่างดีและดำเนินการเพื่อให้ระบบการชำระเงินของไทยเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน มั่นคงและปลอดภัย จึงร่วมผลักดันกับศูนย์ประสานงานความมั่นคงปลอดภัยเทคโนโลยีสารสนเทศภาคการธนาคาร [Thailand Banking Sector CERT : TB-CERT] ซึ่งเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานภายใต้สมาคมธนาคารไทย ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญเพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมถึงเพื่อสร้างมาตรฐานความมั่นคงปลอดภัย และกำหนดกระบวนการเพื่อรับมือภัยไซเบอร์

กรอบการดำเนินงาน

ในปี 2565 สำนักงานระบบการชำระเงินดำเนินงานตามกรอบแผนงานที่สำคัญ คือ การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ [National e-Payment Master Plan] การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี สมาคมธนาคารไทย [ด้าน Digitization & Next Generation Payment Infrastructure] การดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงินฉบับที่ 4 [พ.ศ. 2562-2564] ของธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ เมื่อกลางปี 2565 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2565-2567 ภายใต้ทิศทางการพัฒนาระบบการชำระเงินภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อการชำระเงินดิจิทัลเป็นทางเลือกหลักที่เข้าถึงผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม ยกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมศักยภาพ และการแข่งขันของไทย พร้อมก้าวสู่สังคมที่ใช้เงินสดน้อยลง ซึ่งจะเป็นแผนการดำเนินงานที่สำนักงานระบบการชำระเงินจะนำมาร่วมใช้เป็นกรอบการดำเนินงานควบคู่กับแผนยุทธศาสตร์ 3 ปี สมาคมธนาคารไทยต่อไป

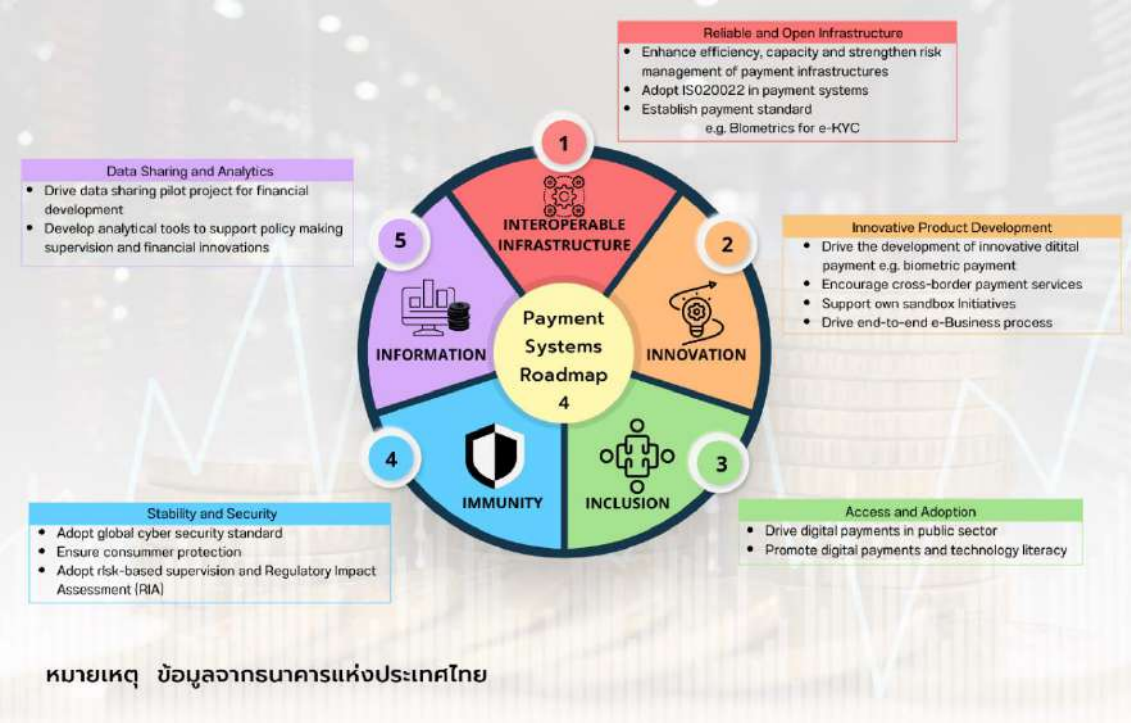

หมายเหตุ ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย

สำนักงานระบบการชำระเงินยังคงมุ่งเน้นเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่าง 4 สมาคม ที่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ สมาคมธนาคารไทย สมาคมสถาบันการเงินของรัฐ สมาคมธนาคารนานาชาติ และสมาคมการค้าผู้ให้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ไทย ภายใต้ชื่อ “Payment Industry Collaboration” เพื่อผลักดันโครงการสำคัญต่าง ๆ ร่วมกัน โดยในปี 2565 ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทั้ง 4 สมาคม ในการขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้วางแนวทางไว้ร่วมกัน

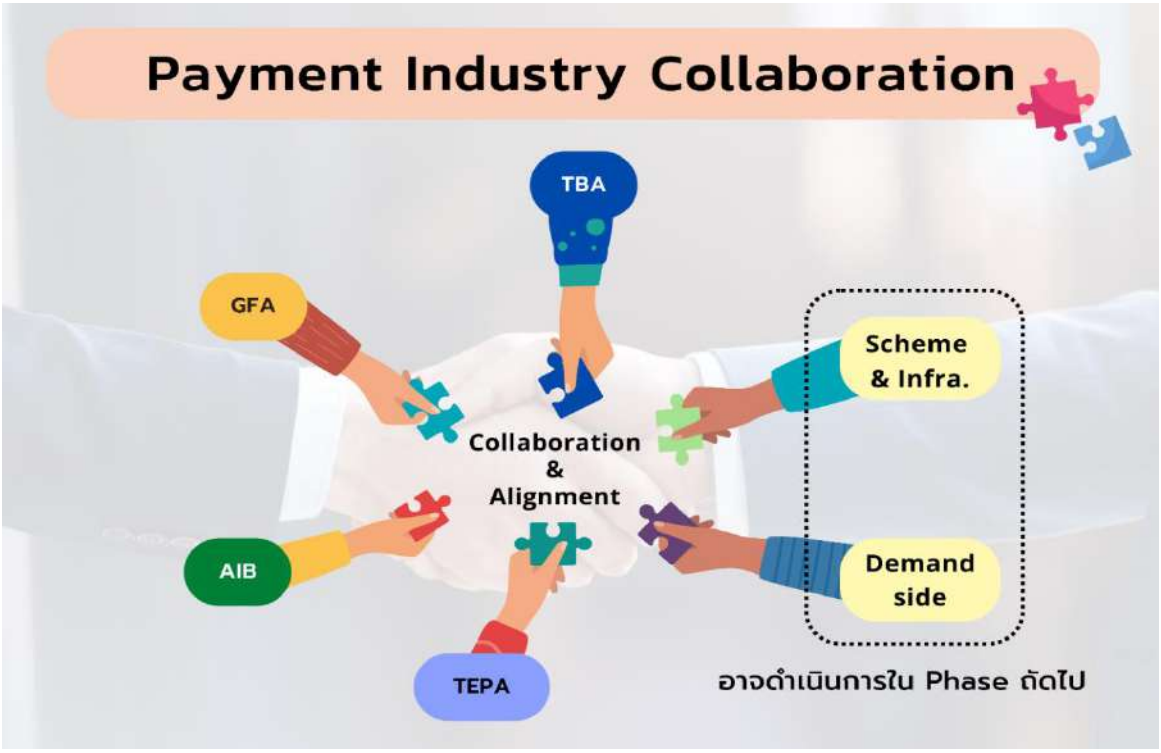

นอกจากนี้ เมื่อมีการเติบโตของการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ย่อมมีความกังวลเรื่องของความปลอดภัยในการใช้บริการตามมา ดังนั้น เพื่อให้ธนาคารสมาชิกได้ตระหนักและเห็นความสำคัญเพื่อรับมือกับภัยไซเบอร์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา สำนักงานระบบการชำระเงินได้ร่วมผลักดันการดำเนินงานของหน่วยงาน “ศูนย์ประสานงานด้านความมั่นคงปลอดภัยเทคโนโลยีสารสนเทศภาคการธนาคาร [Thailand Banking Sector CERT : TB-CERT]” ภายใต้สมาคมธนาคารไทย เพื่อดำเนินงาน 4 ด้านที่สำคัญ คือการเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูล สร้างมาตรฐานกลางด้านความมั่นคงปลอดภัย กำหนดกระบวนการในการรับมือภัยไซเบอร์ภาคการธนาคาร และส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้าน Cybersecurity

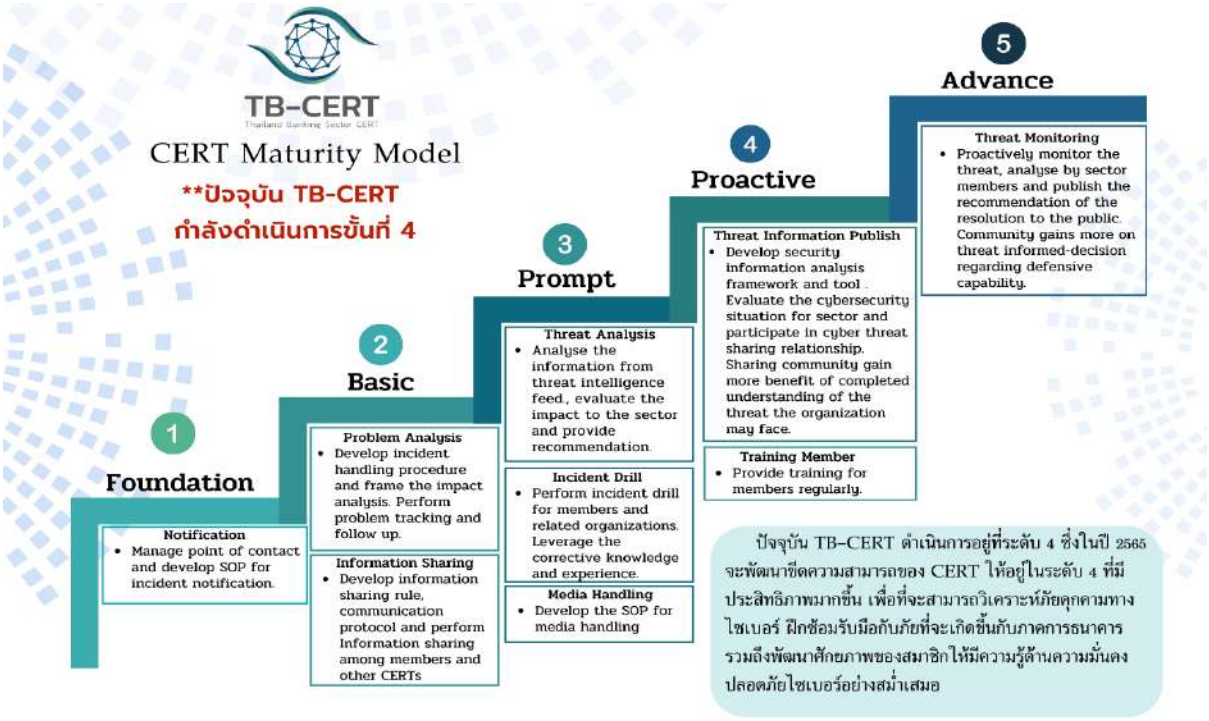

สำนักงานระบบการชำระเงินยังมีอีกภารกิจสำคัญเพื่อให้เกิดการต่อยอดธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์คือ การผลักดันโครงการ National Digital ID [NDID] ให้มีการใช้งานอย่างแพร่หลาย และเพื่อขยายขอบเขตการใช้งานทั้งทางภาคประชาชนและภาคธุรกิจ

องค์ประกอบสำคัญ NDID Platform คือ

1. RP [Relying Party]

   หน่วยงานซึ่งเป็นผู้ให้บริการโดยตรงกับลูกค้า และต้องการระบบยืนยันตัวตน โดยให้บริการลูกค้าได้ทั้ง F2F [Face to Face] และ NonF2F ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ต้องการรับบริการรูปแบบใหม่ เพื่อให้สามารถหาลูกค้าใหม่ได้มากขึ้น พร้อมทั้งช่วยในการลดต้นทุนการบริการ

2. IdP [Identity Provider]

   หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่พิสูจน์และยืนยันตัวตนของผู้ขอใช้บริการ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยและสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ [สพธอ.] โดยสามารถออกสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนได้ เช่น Mobile Banking หน่วยงานเหล่านี้ได้แก่ ธนาคารและบริษัทโทรคมนาคม

3. AS [Authoritative Source]

   หน่วยงานที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่น่าเชื่อถือของผู้ขอใช้บริการ เช่น ธนาคาร บริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ [NCB] และหน่วยงานรัฐ

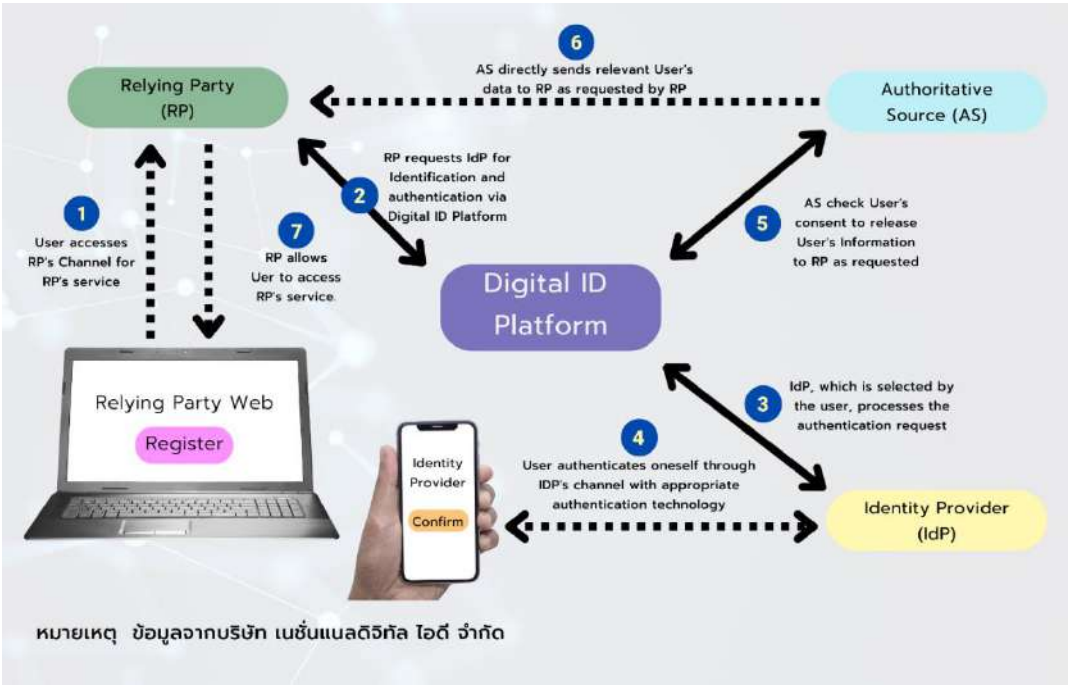

โครงสร้างสำนักงานระบบการชำระเงิน

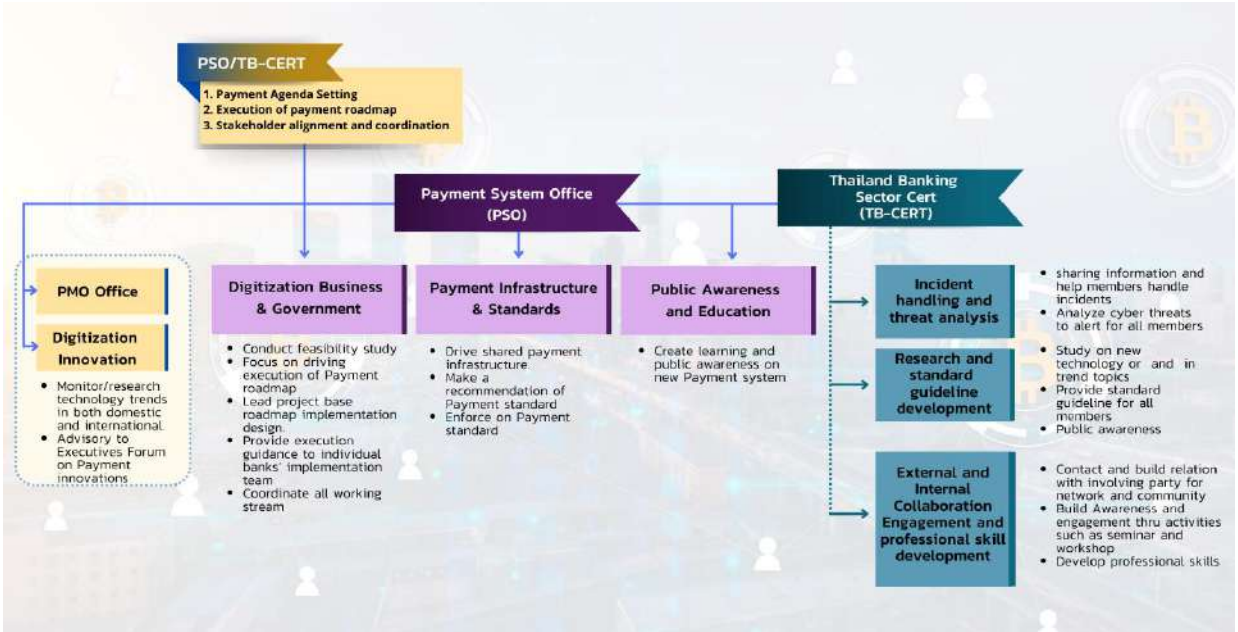

ผลการดำเนินงาน ปี 2565

ในปี 2565 สำนักงานระบบการชำระเงินมีความมุ่งมั่นในการผลักดันและขับเคลื่อนให้การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการที่ว่าเพื่อให้เกิดการใช้งานอย่างแพร่หลาย สะดวก รวดเร็ว และคงไว้ซึ่งความปลอดภัย โครงการสำคัญที่ได้ร่วมผลักดันในปี 2565 มีดังนี้

1. ISO 20022 Migration และ Cross-Border Payment Connectivity
2. Implement Smart Financial & Payment Infrastructure for Business [PromptBiz]
3. การโอนย้ายระบบ ICAS
4. Open API Standard
5. Implement NDID for Juristic/Person
6. Payment Industry Collaboration
7. การขับเคลื่อนโครงการ Central Bank Digital Currencies [CBDC]
8. งานด้านบัตรและเอทีเอ็ม
9. ความร่วมมือกับภาครัฐ
10. การให้ความรู้ด้านระบบการชำระเงิน

1. ISO 20022 Migration และ Cross-Border Payment Connectivity

ISO 20022 Migration

ตามแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการใช้มาตรฐานสากล ISO 20022

เหตุผลและความจำเป็น

- พัฒนาศักยภาพโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินของประเทศไทยด้านความปลอดภัย และเพื่อ interoperable and open infrastructure ตามแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน ฉบับที่ 4 ของธนาคารแห่งประเทศไทย
- ส่งเสริมการใช้มาตรฐาน ISO 20022 ในระบบการชำระเงินที่รองรับการรับส่งข้อมูลทางธุรกิจและข้อมูลการชำระเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบในประเทศ และเพิ่มความสามารถในการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ
- สนับสนุนการทำงานแบบดิจิทัลอย่างครบวงจรสำหรับทั้งภาคธุรกิจและภาครัฐ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

- ศึกษากำหนดขอบเขตและแนวทางดำเนินงาน แผนงาน และผลลัพธ์จากการดำเนินงาน [deliverable] ตามแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน ฉบับที่ 4

- ผลักดันและติดตามความคืบหน้า และให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นไปตามกรอบเวลาของแผนงานที่กำหนด รวมถึงรายงานความคืบหน้าต่อคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง
- สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำมาตรฐาน ISO 20022 มาใช้ และผลักดันให้มี Business rules, Technical specification และ Law & regulations
- ผลักดันให้มีการส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการเห็นถึงประโยชน์และการพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการใช้มาตรฐาน ISO 20022

ประโยชน์จากการใช้มาตรฐาน ISO 20022

- โครงสร้างข้อมูล XML Structure ง่ายต่อการปรับใช้และสามารถนำไปต่อยอดบริการได้หลากหลาย
- รองรับการส่งข้อมูลมากขึ้นตามความต้องการทางด้านธุรกิจ
- Single standard of payment message เช่น Credit transfer, Direct debit, Bulk, BAHTNET
- ส่งเสริมเรื่อง Connectivity
- ส่งเสริมให้เกิด Straight through processing [STP]
- ลดต้นทุนในการบริหารจัดการที่มีหลายมาตรฐาน
- เพิ่มความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

เป้าหมาย

- ระบบและบริการชำระเงิน สามารถเชื่อมโยงกันได้สะดวก [interoperability] รองรับนวัตกรรมและการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ
- ภาคธุรกิจและภาครัฐ มีข้อมูลประกอบการชำระเงินที่เพิ่มขึ้น สนับสนุน digital business และ digital government อย่างครบวงจร
- ผู้ให้บริการชำระเงิน มีข้อมูลสนับสนุนการต่อยอดนวัตกรรม และบริการ digital payment ที่หลากหลาย

แนวคิดการนำมาตรฐาน ISO 20022 มาใช้ในระบบการชำระเงินในประเทศไทย

- ด้านภาคธุรกิจ
  - ส่งข้อมูลการชำระเงินและซื้อขายในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ลดภาระการจัดการเอกสารและกระบวนการทำงาน manual process
  - Reconcile ข้อมูลการชำระเงินกับข้อมูลการซื้อขาย เช่น นำข้อมูล Invoice ไป Reconcile กับ Account Receivable
  - ทำธุรกรรมชำระเงินและการซื้อขายกับต่างประเทศด้วยมาตรฐาน ISO 20022 และมาตรฐานสากลอื่น ๆ เช่น UNCE/FACT

  - นำข้อมูลการซื้อขายมาวิเคราะห์และตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจได้มากขึ้น
- ด้านสถาบันการเงิน
  - ได้รับข้อมูลมาประมวลผลรายการ และนำข้อมูลประกอบการซื้อขายไปต่อยอดและพัฒนาบริการให้กับลูกค้า เช่น ออก Debit Advice และส่งให้ Seller
  - รองรับการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินได้หลากหลาย ด้วยมาตรฐานข้อความเดียว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
  - ลดภาระและความยุ่งยากในการบริหารจัดการหลายมาตรฐาน
- ด้านภาครัฐ
  - แลกเปลี่ยนข้อมูล Regulatory reporting เช่น e-WHT และ AMLO กับหน่วยงานภาครัฐได้
  - สนับสนุนการทำธุรกรรมด้าน Trade finance เช่น การขอ Customer invoice จากกรมศุลกากร

C scan B Migration

วัตถุประสงค์

- ปรับปรุงเพื่อลดปัญหา กรณีตัดเงินบัญชีผู้ซื้อ แต่เงินไม่เข้าบัญชีร้านค้า ต้องตรวจสอบรายการ Unmatched ตอนสิ้นวันและชำระดุลระหว่างธนาคารในวันรุ่งขึ้น โดยพัฒนาการปรับปรุงรายการ [Reversal] แบบ near real-time สามารถคืนเงินให้กับลูกค้าผู้ชำระเงินได้รวดเร็วขึ้น
- ปรับปรุงบริการรองรับ Thai QR Code tag30 กับกลุ่ม Biller ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จัดเป็นกลุ่มธุรกรรมโอนเงิน เช่น การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ออมทอง ออมหุ้น ซื้อแคชเชียร์เช็ค ซื้อขายทอง ซื้อ Digital Asset อื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งตามข้อบังคับเกี่ยวกับธุรกรรมโอนเงิน ธนาคารที่ให้บริการจำเป็นต้องมีการส่งข้อมูลผู้โอนและผู้รับโอนครบถ้วนพร้อมคำสั่งโอนเงิน และมีการรายงานธุรกรรม

แผนงานในภาพรวม

แผนดำเนินงานในเบื้องต้น ธนาคารที่ให้บริการกับผู้ซื้อและร้านค้ากลุ่มแรกพัฒนาบริการใหม่ให้แล้วเสร็จภายในปี 2566 ธนาคารกลุ่มถัดไปเปิดให้บริการภายในไตรมาสแรกของปี 2567 ทั้งนี้ จากการประชุมหารือร่วมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [ปปง.] และธนาคารแห่งประเทศไทย ไม่ขัดข้องแผนที่เสนอให้ทุกธนาคารปรับปรุงและเปิดให้บริการได้ทันภายในสิ้นปี 2566 เพื่อให้ธุรกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกรรมโอนเงิน ที่มีการนำ Thai QR Code tag30 ปรับให้ถูกต้องตามเกณฑ์ ปปง. และหากมีบางธนาคารไม่สามารถเปิดให้บริการได้ทันภายในปี 2566 ก็จะขอให้ดำเนินการให้ทันภายในไตรมาสแรกของปี 2567

ความคืบหน้า

เมื่อกลางเดือนมิถุนายน 2565 หลังจากที่ NITMX ได้แสดงความพร้อมในการร่วมพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการรองรับ ISO 20022 Migration ก็มีการจัด Workshop ร่วมกับคณะทำงานย่อยธนาคารสมาชิก เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบ

ปัญหาและอุปสรรค และการแก้ไขต่าง ๆ

ด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานกลาง [PromptPay หรือ Single Credit Transfer] ให้บริการทั้งการโอนเงินและชำระเงิน เมื่อมีปริมาณธุรกรรมสูงในบางช่วงเวลา หากมีปัญหาที่บางธนาคาร จะเกิดหน่วงการทำรายการ เกิดการรอทำรายการกัน ก็จะมีบางธุรกรรมไม่สามารถทำต่อจนสำเร็จ หรือธนาคารกำลังเกิดปัญหาทำรายการได้ล่าช้าไม่มีการตอบกลับ หรือมีความจำเป็นต้องมีการหยุดการให้บริการ ซึ่งปัจจุบันมีมาตรการจัดการ ดังนี้

- ระบบกลางปิดการให้บริการกับธนาคารนั้นเป็นการชั่วคราว
- มีการให้ความรู้กับลูกค้า ผู้ซื้อ/ร้านค้า แนะนำสแกน Mini QR Code บน E-Slip ใน Mobile App เพื่อใช้ยืนยันการตัดเงินด้านผู้ซื้อ และกำหนดนโยบายที่ธนาคารของร้านค้า หากไม่ได้รับการแจ้งเตือนเงินเข้าบัญชี ถ้าการชำระเงินครั้งนั้นไม่เกิน 500 บาท ขออนุญาตให้ร้านค้าปล่อยสินค้า ซึ่งธนาคารของร้านค้า จะมีการตรวจสอบการชำระดุลเพื่อนำเงินที่หักจากธนาคารของผู้ซื้อ นำส่งให้กับธนาคารของร้านค้าในวันรุ่งขึ้นไม่เกิน 19:00 น.
- แต่มีร้านค้าส่วนหนึ่ง ไม่อนุญาตปล่อยสินค้าให้กับผู้ซื้อ เนื่องจากไม่ได้รับการแจ้งเตือน หรือไม่เห็นเงินเข้าบัญชีของร้านค้า การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการ reversal จะสามารถช่วยคืนเงินให้กับลูกค้าผู้ชำระเงินได้รวดเร็วขึ้น

แนวทางการพัฒนาบริการใหม่

คณะทำงานเสนอประยุกต์ใช้การทำงานคล้ายกับ Cross-border QR Payment เพื่อนำมาปรับใช้กับ Domestic TQRC tag30 Payment เช่น

- ธนาคารของผู้ซื้อ พัฒนาระบบตรวจสอบการนำเงินเข้าบัญชีร้านค้า ด้วยการสอบถามกับธนาคารของร้านค้า เพื่อยืนยันทางหนึ่ง ถ้ารายการนั้นถูกปฏิเสธ ก็จะทำการคืนเงินที่หักไว้ก่อนหน้านั้นเข้าบัญชีผู้ซื้อ แต่ถ้าสำเร็จหรือยังไม่ทราบชัดเจน ก็จะยึดเงินนั้นไว้รอรอบการตรวจสอบและชำระดุลตอนสิ้นวัน
- ธนาคารของร้านค้า พัฒนาระบบตรวจสอบการนำเงินเข้าบัญชีร้านค้า หรือช่องทางให้ร้านค้าได้สอบถามกับธนาคาร

Inward Remittance - การจัดสร้างบริการใหม่

Inward Remittance พัฒนาเป็นบริการใหม่เพื่อให้ตอบโจทย์ Regulatory requirement มีการหารือในคณะทำงานเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับ แผนงานในภาพรวม ปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านมา และการแก้ไขต่าง ๆ รวมถึงการจัดสร้างมาตรฐานข้อมูล Thai Inward Remittance Standard

แผนงานในภาพรวม

แผนเบื้องต้น ธนาคารที่สนใจเข้าร่วมพัฒนาบริการใหม่ร่วมกันพิจารณามาตรฐานข้อมูลที่ใช้รับส่งระหว่างธนาคารผู้ส่งและธนาคารผู้รับ และ Business requirements เพื่อให้ทีมเทคนิคและ NITMX ดำเนินการเรื่อง Technical Specification แม้จะมีความล่าช้าของการส่ง Technical Specification ให้ธนาคารจากการที่ NITMX ต้องการ clarify รายละเอียดของบริการใหม่เพิ่มเติม แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มที่สามารถดำเนินการใกล้เคียงแผนเดิมที่กำหนดกันไว้

ความคืบหน้า

NITMX กำลังดำเนินการให้ Mastercard [VocalLink] จัดทำการปรับปรุงSpecification รองรับ solution ที่ตอบโจทย์ทั้งการเชื่อมต่อแบบใช้ API และ MQ เชื่อมกับระบบ IPS และ NITMX จะเตรียมเอกสาร Technical specification ส่งออกให้กับธนาคารสมาชิกในวันที่ 20 มกราคม 2566 และ จะจัดประชุม walkthrough ให้ธนาคารในวันที่ 23 มกราคม 2566 จากนั้น ธนาคารจะเตรียมพัฒนาระบบและการให้บริการ เพื่อให้แล้วเสร็จภายในปี 2566

ปัญหาและอุปสรรคและการแก้ไขต่าง ๆ

ด้านกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [ปปง.] ปัจจุบันอนุโลมให้มีการโอนเงินจากต่างประเทศให้กับผู้รับที่มีบัญชีในประเทศไทย มูลค่าต่ำกว่า 50,000 บาท ทั้งการส่งเงินแบบ Single Credit Transfer และคงใช้แนวปฏิบัติในการขอตรวจสอบข้อมูลผู้โอนผู้รับโอน ซึ่งทางธนาคารต้องส่งให้ ปปง. ภายใน 3 วันทำการ แต่พบว่ามีบางธุรกรรมที่ธนาคารผู้ส่งในไทย ไม่ได้ระบุว่ารายการนั้นเป็นรายการโอนเงินจากต่างประเทศ จึงเป็นการยากที่ธนาคารผู้รับเงินโอนจะสามารถทำการตรวจสอบ [AML/CFT sanction screening] ครบถ้วนตามกฎเกณฑ์ของ ปปง. หรือเพื่อร้องขอทราบข้อมูลผู้โอนเพิ่มเติมได้ เนื่องด้วยโครงสร้างข้อมูลที่รับ-ส่งข้ามระหว่างธนาคารในปัจจุบันไม่ได้ออกแบบไว้รองรับ ซึ่งจากการหารือร่วมใน Workshop พอมีแนวทางปรับปรุงระบบดังนี้

- ปรับปรุงเพิ่มโครงสร้างข้อมูลที่จำเป็นตามกฎเกณฑ์ของ ปปง. สำหรับรายการโอนเงินแบบ Single Credit Transfer เป็นลำดับแรก และได้พิจารณาแล้วว่ายังไม่ต้องปรับปรุงบนบริการ Bulk Credit Transfer

- ธนาคารผู้โอน หรือธนาคารที่เชื่อมโยงการโอนเงินระหว่างประเทศ ดำเนินการพัฒนาบริการใหม่ สามารถแจ้งให้ ธนาคารของผู้รับโอนทราบได้ว่าเป็นรายการจากต่างประเทศ และปรับปรุงการรายงานธุรกรรมโอนเงินให้กับ ปปง. รับทราบ
- ธนาคารผู้รับโอนดำเนินการพัฒนาบริการใหม่ ให้สามารถตรวจสอบข้อมูลผู้โอน [AML/CFT sanction screening] แบบ real-time ก่อนตัดสินใจนำเงินเข้าบัญชี และปรับปรุงการรายงานธุรกรรมโอนเงินให้กับ ปปง. รับทราบ

การปรับปรุง Bulk Payment ให้สามารถนำส่งคำสั่งชำระเงินรองรับบริการ Smart Financial & Payment Infrastructure for Business [PromptBiz]

วัตถุประสงค์

- ปรับปรุงระบบ Bulk Credit Transfer รองรับข้อมูลการค้า ภาษี และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [ปปง.] ให้สอดคล้องกับโครงการ Smart Financial & Payment Infrastructure for Business [ระบบ PromptBiz] โดยแบ่งการพัฒนาเป็น 2 ส่วน [1] ปรับเพิ่ม Flag ใช้แยกประเภทธุรกรรม [2] พัฒนาเป็นบริการแบบใหม่

แผนงานในภาพรวม

เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับธนาคารผู้ให้บริการ Bulk ปัจจุบันที่ไม่ได้เข้าร่วมระบบ PromptBiz กลุ่มธนาคารนำร่อง กลุ่มแรกมี 4 ธนาคารเท่านั้นที่จะปรับปรุง Bulk Credit Transfer for PromptBizรองรับข้อมูลอ้างถึงเอกสารทางการค้า เช่น ใบเสร็จ/ใบกำกับภาษี [Payment reference] เพื่อรับ-ส่งเฉพาะในกลุ่มธนาคารที่เข้าร่วมระบบ PromptBiz โดยมีแผนงานเบื้องต้นในการทดสอบในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2565 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2566 เพื่อให้มีความพร้อมในการใช้งานอย่างน้อย 1 เดือนก่อนที่ระบบ PromptBiz จะเปิดให้บริการใน Q2/2566

ความคืบหน้า

เมื่อกลางเดือนมิถุนายน 2565 หลังจากที่ NITMX ได้แสดงความพร้อมในการร่วมพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการรองรับ ISO 20022 Migration ได้มีการจัดประชุม Workshop กับธนาคารนำร่อง และธนาคารที่มีความสนใจเข้าร่วมทดสอบ Bulk Credit Transfer เพื่อหาวิธีการจัดการกรณี exceptional case เมื่อเกิดข้อผิดพลาดมีการส่งข้อมูลไปยังธนาคารที่ยังไม่เข้าร่วมระบบ PromptBiz ซึ่งกำหนดหลักปฏิบัติให้ธนาคารเหล่านั้นถือเสมือนเป็นรายการปกติ จนถึงปัจจุบัน ธนาคารนำร่องได้เริ่มการทดสอบระหว่างกันและกับตัวแทนธนาคารสมาชิกที่ยังไม่เข้าร่วมระบบ PromptBiz เป็นไปตามแผนที่กำหนด

ปัญหาและอุปสรรค และการแก้ไขต่าง ๆ

ด้านความต้องการทางธุรกิจ

เนื่องด้วยภาคธุรกิจคุ้นเคยและใช้บริการชำระเงิน Bulk Payment เป็นหลัก ธนาคารนำร่องจึงเห็นว่าควรพัฒนาปรับปรุง Bulk Payment เป็นการชำระเงินช่องทางแรกเพื่อเชื่อมโยงให้ทันรองรับการเปิดให้บริการระบบ PromptBiz ส่วนการปรับปรุงช่องทางการชำระเงินอื่น ๆ เช่น PromptPay BAHTNET รวมถึงช่องทางใหม่ในอนาคต จะดำเนินการในลำดับถัดไป

ด้านการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานปัจจุบัน

หลักคิดในการพัฒนาปรับปรุง Bulk Payment ระยะแรกเพื่อรองรับระบบ PromptBiz ต้องการใช้ message ของ ISO 20022 เท่าที่จำเป็น โดยจะไม่ส่งผ่านข้อมูลรายละเอียดของเอกสารการค้าบน Bulk Rail จึงตกลงกันว่าจะปรับ Bulk rail ปัจจุบัน โดยเพิ่ม flag เพื่อแยกว่าเป็นรายการที่เกี่ยวกับระบบ PromptBiz และเพิ่ม Payment Reference เพื่อใช้เชื่อมโยงกับข้อมูลทางการค้าในระบบ PromptBiz สำหรับผู้ขายในการทำ Account Receivable Reconciliation และออกใบกำกับภาษี/ใบเสร็จ ให้กับผู้ซื้อได้สะดวก ถูกต้อง และรวดเร็ว

Cross-border QR Payment

สำนักงานระบบการชำระเงินร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารสมาชิก และ NITMX ผลักดันการเชื่อมโยงบริการ Cross-border QR Payment ในรูปแบบ Switch-to-Switch โดยช่วงต้นปี 2565 เป็นการหารือเพื่อขอความเห็นชอบร่วมกันเพื่อคัดเลือกประเทศใหม่ที่จะขยายการเชื่อมต่อเพิ่มและเตรียมแผนงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ จากสถานการณ์ในต่างประเทศรวมถึงประเทศไทยที่เริ่มมีการเปิดประเทศ มีการเดินทางข้ามประเทศ และการแพร่ระบาดของ โควิด 19 สามารถควบคุมในระดับที่พอรับได้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มีการเดินทางท่องเที่ยวหรือทำงาน สามารถซื้อขายสินค้าผ่าน QR ที่ร้านค้าเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มผู้ให้บริการเป็นการเปิดทางให้กับธนาคารที่สนใจสามารถเข้าร่วมขยายบริการชำระเงินระหว่างกลุ่มประเทศที่เปิดให้บริการ เป็นการช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ลูกค้า [customer experience] ข้อมูลปริมาณธุรกรรม Cross-border QR Payment รวมทุก corridor เพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ รวมในปี 2565 เท่ากับ 56,119 รายการ [เฉพาะเดือนธันวาคม 2565 เท่ากับ 21,554 รายการ] เพิ่มขึ้น 16 เท่าจากปี 2564 โดยประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีปริมาณการทำธุรกรรมสูงสุด

ในช่วงปี 2565 มีความคืบหน้าการดำเนินงานขยายผู้ให้บริการ QR Payment เพิ่มเติม ทั้ง Acquirers และ Issuers รายใหม่ ๆ ฝั่งไทย ในต่างประเทศเดิมที่ได้มีการเชื่อมโยงแล้ว เช่น เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ กัมพูชา ลาว และญี่ปุ่น

ประเทศเวียดนาม

เริ่มเปิดให้บริการเมื่อเดือนมีนาคม 2564 เป็นการเชื่อมต่อของ NITMX [Payment Switch Operator ฝั่งไทย] กับ NAPAS [Payment Switch Operator ฝั่งเวียดนาม] มีธนาคารผู้ให้บริการฝั่งไทย ธนาคารกรุงเทพ เป็น Settlement Bank ฝั่งไทย และมีธนาคาร Viet Nam Joint Stock Commercial Bank for Industry and Trade [Vietinbank] เป็น Settlement Bank ฝั่งเวียดนาม

ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2565 ผู้ให้บริการ Issuer Bank ฝั่งไทย 3 ราย ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ฝั่งเวียดนาม 2 ราย คือ TPBank, Sacombank ส่วนผู้ให้บริการ Acquirer Bank ฝั่งไทย 5 ราย ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ฝั่งเวียดนาม ร้านค้า VIET QR 2 ราย คือ TPBank และ BIDV

ประเทศมาเลเซีย

เริ่มเปิดบริการเมื่อเดือนมิถุนายน 2564 เป็นการเชื่อมต่อของ NITMX [Payment Switch Operator ฝั่งไทย] กับ PayNet [Payment Switch Operator ฝั่งมาเลเซีย] มีธนาคารผู้ให้บริการฝั่งไทย ได้แก่ ธนาคารซีไอเอ็มบี [ไทย] เป็น Settlement Bank ฝั่งไทย และธนาคาร CIMB เป็น Settlement Bank ฝั่งมาเลเซีย

ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2565 ผู้ให้บริการ Issuer Bank ฝั่งไทย 4 ราย ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารซีไอเอ็มบี [ไทย] ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ฝั่งมาเลเซีย 1 ราย Public Bank ส่วนผู้ให้บริการ Acquirer Bank ฝั่งไทย 6 ราย ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารซีไอเอ็มบี [ไทย] ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ฝั่งมาเลเซีย ร้านค้า DuitNow QR ของ 2 ราย Public Bank และ Razer Merchant Services

ประเทศอินโดนีเซีย

เริ่มเปิดให้บริการเมื่อเดือนสิงหาคม 2564 เป็นการเชื่อมต่อของ NITMX [Payment Switch Operator ฝั่งไทย] กับ ARTA, ALTO, RINTIS, jalin [Payment Switch Operators ฝั่งอินโดนีเซีย 4 แห่ง] ลูกค้าและร้านค้าของทั้งสองประเทศสามารถทำรายการชำระเงินและรับเงินค่าสินค้าระหว่างกันผ่าน QR Code ได้ทันที โดยลูกค้าในประเทศไทยสามารถใช้แอปพลิเคชันบนมือถือของธนาคารที่เข้าร่วมโครงการสแกน QRIS [Quick Response Code Indonesian Standard] ซึ่งเป็น QR มาตรฐานของประเทศอินโดนีเซีย เพื่อชำระค่าสินค้าและบริการที่ร้านค้าในประเทศอินโดนีเซีย ส่วนลูกค้าในประเทศอินโดนีเซียสามารถใช้แอปพลิเคชันบนมือถือของหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการสแกน Thai QR Code ชำระค่าสินค้าและบริการร้านค้าของธนาคารที่เข้าร่วมโครงการในประเทศไทย มีธนาคารผู้ให้บริการฝั่งไทย 3 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารซีไอเอ็มบี[ไทย] เป็น Settlement Bank ฝั่งอินโดนีเซีย 3 แห่ง ได้แก่ BRI [Bank Rakyat Indonesia], BCA [Bank Central Asia] และ BNI [Bank Negara Indonesia] เป็น Settlement Bank

ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2565 ผู้ให้บริการ Issuer Bank ฝั่งไทย 4 ราย ได้แก่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารซีไอเอ็มบี [ไทย] ธนาคารกรุงไทย ฝั่งอินโดนีเซีย 8 ราย ได้แก่ Bank Central Asia [BCA], Bank Syariah Indonesia, Espay Debit Indonesia Koe, Bank CIMB Niaga, Bank Sinarmas, Bank Mega, Bank Permata, Bank Pembangunan Daerah ส่วนผู้ให้บริการ Acquirer Bank ฝั่งไทย 6 ราย ได้แก่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี [ไทย] ฝั่งอินโดนีเซีย ร้านค้า QRIS

ประเทศสิงคโปร์

เริ่มเปิดบริการเมื่อเดือนกันยายน 2564 เป็นการเชื่อมต่อการชำระเงินผ่าน QR ผ่าน Sponsor Bank ธนาคารกรุงไทยกับร้านค้า NETS QR ฝั่งสิงคโปร์ ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2565 ผู้ให้บริการ Issuer Bank ฝั่งไทย 3 ราย ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ฝั่งสิงคโปร์ 2 ราย ได้แก่ DBS, OCBC ส่วนผู้ให้บริการ Acquirer Bank ฝั่งไทย 5 ราย ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ฝั่งสิงคโปร์ ร้านค้า NETS QR

ประเทศกัมพูชา

เริ่มเปิดบริการเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2563 นักท่องเที่ยวกัมพูชาที่เดินทางมาประเทศไทยสามารถใช้ mobile banking application ของธนาคารกัมพูชาที่ร่วมให้บริการสแกน Thai QR Code ที่ร้านค้าในประเทศไทย เป็นการเชื่อมต่อการชำระเงินรายย่อยระหว่างลูกค้าและร้านค้าของทั้งสองประเทศ

ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2565 ผู้ให้บริการ Issuer Bank ฝั่งไทย 3 ราย ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกรุงไทย ฝั่งกัมพูชา 3 ราย ได้แก่ ACLEDA, Sathapana และ Hattha ส่วนผู้ให้บริการ Acquirer Bank ฝั่งไทย 5 ราย ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ฝั่งกัมพูชา 1 ราย ACLEDA

ประเทศญี่ปุ่น

เริ่มเปิดบริการปี 2561 เป็นการเชื่อมโยงบริการชำระเงินด้วย QR Code ระหว่างไทยและญี่ปุ่น ดำเนินการผ่าน Sponsor Bank ฝั่งไทย [ธนาคารกรุงศรีอยุธยา] ร่วมกับผู้ให้บริการในประเทศญี่ปุ่น ร้านค้า NTT network ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยสามารถชำระค่าสินค้าและบริการด้วยการสร้าง QR Code มาตรฐาน MyPromptQR ด้วย mobile banking application ในโทรศัพท์มือถือ เพื่อให้ร้านค้าที่ร่วมโครงการในประเทศญี่ปุ่นใช้เครื่องอ่านในการรับชำระเงินได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย ทั้งนี้ ประเทศญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในสามจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวไทยเดินทางไปมากที่สุด บริการดังกล่าวจึงจะมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกและเป็นประโยชน์กับนักท่องเที่ยวไทยจำนวนมากต่อไป ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม

2565 ผู้ให้บริการ Issuer Bank ฝั่งไทย 1 ราย คือ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ผู้ให้บริการ Acquirer ร้านค้า NTT network และ StarPay

บริการการชำระเงินด้วย QR Code

ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2565 สามารถแสดงรายการผู้ให้บริการและผู้รับบริการชำระเงินด้วย QR Code ระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ ดังแสดงในตาราง

ประเทศ	ลูกค้าไทย			ลูกค้าต่างประเทศ			วันที่เริ่มให้บริการ
	ใช้ Mobile Application ผู้ให้บริการไทย	ชำระเงินที่ร้านค้าผ่าน QR ของผู้ให้บริการต่างประเทศ	วงเงินการทำธุรกรรม	ใช้ Mobile Application ผู้ให้บริการต่างประเทศ	ชำระเงินที่ร้านค้าผ่าน QR ของผู้ให้บริการไทย	วงเงินการทำธุรกรรม	
ญี่ปุ่น	BAY	NTT Data, StarPay*	100,000 บาท/รายการ 500,000 บาท/ วัน (วงเงินขึ้นกับธนาคารพาณิชย์ที่ใช้บริการ โดยไม่เกินตามที่ระบุข้างต้น)	-	-	-	2561
กัมพูชา	SCB, BAY, KTB	ACLEDA		ACLEDA, Sathapana, Hattha	BBL, KBANK, KTB, SCB, BAY	100,00 บาท/รายการ 500,000 บาท/วัน	18 ก.พ. 63
เวียดนาม	BBL, KTB, BAY	VietQR ของ TPBank, BIDV		TPBank, Sacombank	BBL, KBANK, KTB, SCB, BAY	100,000,000 VND/รายการ 200,000,000 VND/วัน	26 มี.ค. 64
มาเลเซีย	BBL, KTB, BAY, CIMB Thai	DuitNow QR ของ Public Bank, Razer Merchant Services		Public Bank	BBL, KBANK, KTB, SCB, BAY, CIMB Thai	3,000 MYR/รายการ 50,000 MYR/วัน	18 มิ.ย. 64
อินโดนีเซีย	BBL, KTB, BAY, CIMB Thai	QRIS		Bank Central Asia, Bank Syriah Indonesia, Espay Debit Indonesia Koe, Bank CIM Niaga, Bank Sinarmas, Bank Mega, Bank Permata, Bank Pembangunan Daerah Bali	BBL, KBANK, KTB, SCB, BAY, CIMB Thai	5,000,000 IDR/รายการ	17 ส.ค. 64
สิงคโปร์	BBL, KTB, BAY	NETS QR		DBS, OCBC	BBL, KBANK, KTB, SCB, BAY	2,200 SGD/วัน	22 ก.ย. 64

การขยาย QR Payment ในตลาดใหม่ [ฮ่องกง อินเดีย จีน [UPI]]

ฮ่องกง

ระหว่างปี 2565 มีการประชุมระหว่างไทยและฮ่องกงเพื่อหารือความคืบหน้าการดำเนินการเชื่อมต่อการชำระเงินผ่าน QR โดยมีการกำหนดทีมงาน Business [Leaders: HSBC & BBL], Technical [Leaders: HKICL & NITMX], Legal [Leaders: HSBC & HKICL & BBL & NITMX] ทั้งนี้ ได้ดำเนินการคัดเลือก settlement bank ฝั่งไทยธนาคารกรุงเทพ ฝั่งฮ่องกง HSBC เรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างหารือรายละเอียดเชิงเทคนิคสำหรับการพัฒนาเชื่อมต่อโดยคาดว่าจะเปิดให้บริการภายในไตรมาส 4 ปี 2566 เนื่องจากปี 2565 ฮ่องกงอยู่ระหว่างการพัฒนาปรับปรุง Faster Payment System [FPS]

อินเดีย

ได้ดำเนินการคัดเลือก settlement bank ของการเชื่อมโยง QR Payment ฝั่งไทย คือ ธนาคารกสิกรไทย อยู่ระหว่างการพัฒนาเชื่อมต่อบริการ QR Payment ทั้งขา inbound และ outbound ทั้งนี้ NITMX เสนอแผนการพัฒนาทดสอบโดยจะมีการทำ PVT ใน Q2/2023

จีน via UPI

เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2565 UPI ได้นำเสนอ ธนาคาร สำนักงานระบบการชำระเงิน และ NITMX ด้วยรูปแบบของ Inbound และ Outbound ที่ต่างกัน

Inbound of UPI Wallet Apps to PromptPay QR Network

Business Model เป็นรูปแบบ 4-party model โดย (1) NITMX เป็นสมาชิก UPI's scheme และเป็นตัวเชื่อมให้ธพ. ไทยต่อไปยัง UPI's network ผ่าน ITMX (2) ธนาคารพาณิชย์ไทย acquirers ดูแลเรื่อง merchant development การลงทะเบียนและการบริหารจัดการใน ITMX network (3) UPI จัดทำ global QR Code wallet Apps และ (4) Settlement banks เป็นตัวแทนของ UPI's wallet Apps และ issuers เพื่อ settle กับ local Thai acquirers

Outbound QR Linkage

Business Model UPI เป็นผู้พัฒนา scheme rules และ global acceptance network เป็นตัวเชื่อมต่อ Transaction routing และทำการ processing รวมถึงเป็นผู้กำหนด FX rate และ conversion แปลงค่าเงินข้ามสกุล ทั้งนี้ ยังอยู่ระหว่างหารือกันในบางประเด็น

สำหรับปี 2566 ธนาคารแห่งประเทศไทยมีแผนจะขยายการเชื่อมโยงกับประเทศลาว นอกจากนี้ ยังได้ลงนามความร่วมมือ [MOU] เข้าร่วมกับ ASEAN Bankers' Association เพื่อศึกษาการเชื่อมโยงแบบ Multi-lateral ภายใต้โครงการ NEXUS

Cross-border Remittance

บริการ PromptPay-PAYNOW

ระยะที่ 2 มีธนาคารฝั่งไทยเข้าร่วมเพิ่มอีก 1 แห่ง คือธนาคารกรุงศรีอยุธยา รวมเป็น 5 แห่ง ซึ่งธนาคารกรุงศรีอยุธยาได้เปิดให้บริการแล้วเมื่อเดือนกันยายน 2565 สำหรับบริการนี้อยู่ระหว่างหารือเพื่อต่อยอดบริการ PromptPay-PAYNOW ในการขยายวงเงินเพื่อรองรับรายการธุรกรรมจากภาคธุรกิจ ข้อมูลปริมาณธุรกรรม มูลค่า และค่าเฉลี่ยการโอนเงิน [SG-TH, TH-SG] หลังจากเปิดให้บริการโอนเงินระหว่างไทยและสิงคโปร์ได้รับผลตอบรับที่ดีจากประชาชน โดยมีธุรกรรมการใช้งานทั้งขาเข้าและขาออกตั้งแต่เปิดให้บริการ ถึงเดือนพฤษภาคม 2565 รวมกันประมาณ 331,000 รายการ มีมูลค่า 2,410 ล้านบาท โดยปริมาณเฉลี่ยต่อวัน 831 รายการหรือมูลค่าเฉลี่ย 6.05 ล้านบาท นอกจากนี้ ธุรกรรมการใช้งานได้เพิ่มสูงขึ้นในระดับที่น่าพอใจ โดยเมื่อเทียบกับจำนวนธุรกรรมเฉพาะในปี 2565 สูงถึง 486,882 รายการ เพิ่มขึ้น 95% จากปี 2564

บริการ PromptPay-DuitNow

หลังจากได้เปิดให้บริการ QR Payment ระหว่างไทยและมาเลเซียเมื่อกลางปี 2564 ได้มีการหารือร่วมกันเมื่อเดือนมีนาคม 2565 เพื่อผลักดันเปิดให้บริการโอนเงินเพิ่ม โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดบริการโอนเงินรายย่อย แบบ P2P มีวงเงินจำกัดไม่สูงนัก [เช่น การโอนเงินภาคครัวเรือน เพื่อนโอนให้เพื่อน หรือแรงงานต่างชาติ] แผนเบื้องต้นกำหนดดำเนินงานภายในสิ้นปี 2566 และอนาคตก็จะขยายไปในการให้บริการแบบ B2B ที่มีวงเงินสูงขึ้น เป็นการเชื่อมโยงบริการในรูปแบบ Switch-to-Switch ตามนโยบายธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานระบบการชำระเงินสมาคมธนาคารไทย ดำเนินการร่วมกับกลุ่มธนาคารสมาชิก เป็นการโอนเงินแบบ real-time ด้วยการใช้ proxy เบอร์โทรศัพท์มือถือ อ้างถึงผู้รับเงิน มีการจำกัดความเสี่ยงด้วยวงเงินจำกัด เบื้องต้นกำหนดสอดคล้องกับโครงการ PromptPay-PAYNOW ที่ 25,000 บาท หรือ 3,000 ริงกิต มีการระบุวัตถุประสงค์การโอนเงินเฉพาะตามข้อตกลง มีการทำ masking ชื่อผู้รับเงิน มีการกำหนดกระบวนการอื่น ๆ ในการตรวจสอบ เช่น AML/CFT screening, FX control, Customer protection, Clearing & Settlement เป็นต้น

ประเด็นคงค้าง

ได้มีการจัดประชุม PromptPay-DuitNow – Project Steering Committee Meeting ทุก 2 เดือน ล่าสุดมีการสรุปประเด็นคงค้างที่แต่ละ workstream ของสองประเทศต้องหารือกันเพิ่มเติม ดังนี้

1. **Business workstream**
   - Timeline เดิมกำหนดการ Go-live ในเดือนกันยายน 2566 ทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่าเป็นแผนที่ท้าทายแต่มีความเป็นไปได้หากการหารือด้าน commercial model และ Technical Specifications สามารถสรุปได้ไม่เกินเดือนกุมภาพันธ์ 2566

- Pricing: หลังจากกลางปี 2565 ที่ธนาคารพาณิชย์ไทยเสนอ concept เรื่อง pricing/revenue sharing ให้ทางมาเลเซียพิจารณา ทางฝั่งมาเลเซียได้แจ้งต่อที่ประชุม PSC ว่ายอมรับ revenue sharing model ที่ฝั่งไทยเสนอ แต่ขอหารือเพิ่มเติมในรายละเอียดเรื่อง component and quantum ของค่าธรรมเนีย
- Settlement Bank: ต่างฝ่ายคัดเลือก Settlement bank ฝั่งไทยคือ ธนาคารกรุงเทพ ฝั่งมาเลเซียคือ CIMB Malaysia ส่วน settlement model จะมีการหารือรายละเอียด settlement processes และ report
- Confirm เรื่อง use case ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเข้าใจตรงกัน เช่น ควรจะจำกัด Use case ในการโอน P2P เช่นเดียวกับ PromptPay-PAYNOW จำกัดช่องทางในการโอนด้วย mobile banking ส่วน internet banking ต้องหารือในรายละเอียดเพิ่มเติม

2. Legal workstream

- Agreement: หลังจากเมื่อกลางปี 2565 ที่ธนาคารพาณิชย์ไทยนำเสนอ structure/key contents ของ MPA ที่เคยใช้กับ PromptPay-PAYNOW เพื่อเสนอให้ฝั่งมาเลเซียร่วมร่างสัญญาแนวเดียวกับ MPA PromptPay-DuitNow ทาง PayNet ได้แจ้งที่ประชุม PSC ว่า เห็นชอบการร่างสัญญาแบบ hybrid model โดยผู้ลงนามในสัญญาคือ ฝั่งไทย [NITMX และ ธนาคารพาณิชย์ไทย] และฝั่งมาเลเซีย [PayNet จะลงนามเพียงผู้เดียวโดยจะครอบคลุมความรับผิดชอบแทนธนาคารมาเลเซียด้วย]
- รายละเอียดในสัญญาจะหารือกันต่อ และจะนำมาเสนอในการประชุม PSC ครั้งถัดไป
- กระบวนการ Back-office จะสามารถหารือได้หลังจากมีการกำหนด technical specifications แล้ว

3. Technical workstream

- Tentative go-live timeline คือ กันยายน 2566 แต่เนื่องจาก PayNet มี freeze ระบบช่วง Q1/2566 ทำให้ต้องหารือปรับแผนการทำงานด้านเทคนิคกันใหม่
- ล่าสุด มีการแจ้งต่อที่ประชุม PSC ว่า NITMX และ PayNet จะเริ่มหารือ Technical specifications บนหลักการว่าสำหรับธุรกรรม outbound แต่ละฝ่ายจำเป็นต้องใช้ specifications ของฝ่ายส่ง
- เห็นควรเพิ่มความถี่ของการประชุม technical workstream เป็นรายสัปดาห์ เพื่อหารือรายละเอียดในหลายประเด็น

ปัญหาและอุปสรรค

- การพิจารณาเลือกแนวทาง Settlement ที่เป็นแบบ One-to-One และ/หรือ Many-to-One ด้วยการประเมินความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ เช่น Operation คัดเลือก Settlement bank ที่มีความเหมาะสม
- การพิจารณาด้านกฎหมาย รูปแบบการทำสัญญาระหว่างกัน ที่มีให้เลือกในแบบ Bilateral agreement และ Multi-party agreement การพิจารณาด้านเทคนิค ปรับใช้ ISO 20022 message standard, Connectivity, Cybersecurity และ Capable integration

แผนภาพแสดงการเชื่อมโยงการชำระเงินกับต่างประเทศ

[ภาพข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย]

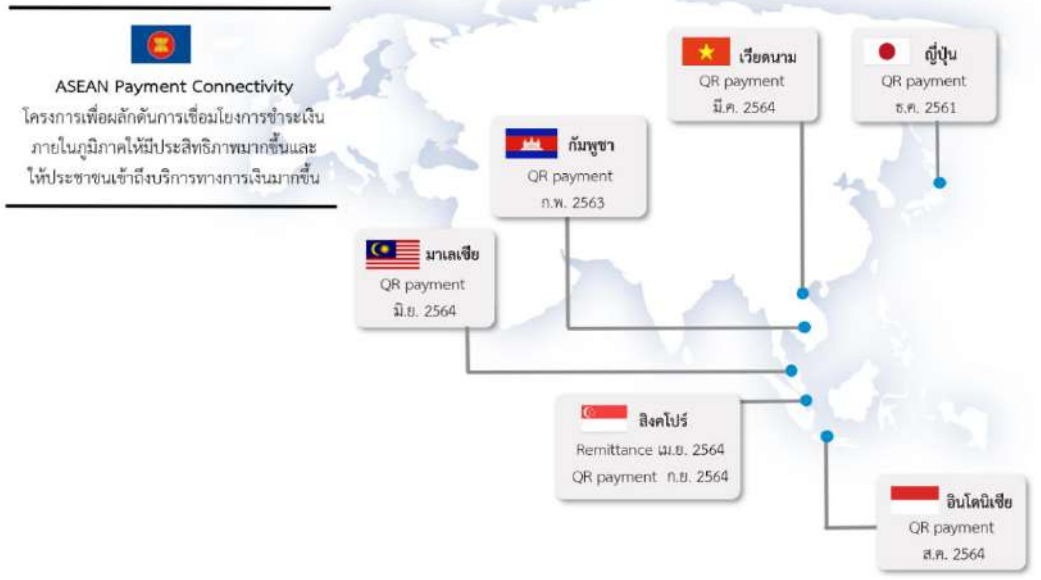

2. Implement Smart Financial & Payment Infrastructure for Business [PromptBiz]

วิสัยทัศน์ของแผนระบบการชำระเงินภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย เพื่อเศรษฐกิจดิจิทัลและการเติบโตอย่างยั่งยืน คือการเพิ่มการใช้ digital payment เป็นทางเลือกหลักที่เข้าถึงผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม พร้อมก้าวสู่สังคมที่ใช้เงินสดน้อยลง เป้าหมายหนึ่งที่สำคัญคือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการชำระเงินดิจิทัล ช่วยเอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม เพิ่มประสิทธิภาพการชำระเงิน เพื่อประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการในวงกว้างและสร้างเสริมเศรษฐกิจของประเทศ

สำนักงานระบบการชำระเงินร่วมกับธนาคารแห่งประทศไทย และผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินและการชำระเงินดิจิทัลสำหรับภาคธุรกิจภายใต้โครงการ Smart Financial and Payment Infrastructure for Business [ระบบ PromptBiz] เพื่อให้เกิดการทำธุรกรรมทางการค้าและการชำระเงินดิจิทัลของภาคธุรกิจดำเนินการได้อย่างครบวงจรและเพิ่มศักยภาพการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก [SMEs]

ระบบ PromptBiz คืออะไร

PromptBiz คือ โครงสร้างพื้นฐานทางการเงินและการชำระเงินสำหรับภาคธุรกิจที่สนับสนุนการปรับกระบวนการทางธุรกิจให้เป็นดิจิทัลอย่างครบวงจร โดยใช้ประโยชน์จากมาตรฐานข้อความการชำระ

เงิน ISO 20022 ที่เชื่อมโยงข้อมูลด้านการค้า ด้านการชำระเงิน และข้อมูลอื่น ๆ เช่น ข้อมูลสินเชื่อและข้อมูลภาครัฐได้ตลอดกระบวนการ เชื่อมต่อระหว่างภาคธุรกิจ ภาคการเงินและภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรองรับการเชื่อมโยงของแพลตฟอร์มธุรกิจและบริการที่หลากหลาย [interoperability] รวมถึงต่อยอดบริการและนวัตกรรมใหม่ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจไทย

ประโยชน์ของระบบ PromptBiz

ปัจจุบันการทำธุรกรรมการค้าของภาคธุรกิจไทยส่วนใหญ่ ยังใช้เอกสารการค้าแบบกระดาษ ซึ่งไม่มีประสิทธิภาพและต้นทุนสูง รวมถึงการดำเนินงานของกระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้เวลาและอาจเกิดความผิดพลาดได้ โดยระบบ PromptBiz ได้รับการออกแบบให้ตอบโจทย์ความต้องการของภาคธุรกิจ ดังนี้

- **ประโยชน์ต่อภาคธุรกิจ**
  [1] เพิ่มประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เกิดธุรกรรมการค้าและการชำระเงินแบบครบวงจร [Straight-Through processing] ที่เชื่อมโยงระหว่างธนาคารและแพลตฟอร์มธุรกิจอื่น ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เริ่มตั้งแต่การวางบิล/เรียกเก็บเงินตามใบแจ้งหนี้ [invoice] ทางอิเล็กทรอนิกส์ ไปถึงการชำระเงินที่หลากหลายรูปแบบ พร้อมสามารถตรวจสอบข้อมูลการชำระเงินกับรายการเรียกเก็บเงินได้รวดเร็ว ถูกต้อง และเชื่อมโยงกับการส่งข้อมูลใบกำกับภาษี [e-Tax Invoice] และใบเสร็จรับเงิน [e-Receipt] ทางอิเล็กทรอนิกส์ได้
  [2] ลดต้นทุน ลดค่าใช้จ่ายจากการใช้เอกสารแบบกระดาษ เช่น ต้นทุนการนำส่ง/จัดเก็บเอกสาร ความเสี่ยงที่เอกสารอาจสูญหาย รวมถึงลดการสร้างคาร์บอนให้กับสิ่งแวดล้อมด้วย นอกจากนี้ ยังลดเวลาจากกระบวนการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
  [3] ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เชื่อถือได้ ช่วยสร้างให้ธุรกิจมี digital footprint ที่จะเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลธุรกรรมการค้าและเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของภาคธุรกิจด้วยต้นทุนที่เหมาะสม
- **ประโยชน์ต่อผู้ให้บริการ**
  สามารถเพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจ มีฐานลูกค้าเพิ่มขึ้น และให้บริการทางการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การชำระเงินพร้อมข้อมูลการค้า และลดความเสี่ยงในการให้สินเชื่อจากข้อมูลที่น่าเชื่อถือ รวมถึงสามารถต่อยอดขยายการให้บริการและสร้างนวัตกรรมทางการเงินใหม่ ๆ บนระบบ PromptBiz เพื่อตอบโจทย์ธุรกิจดิจิทัลในอนาคต เช่น information-based lending
- **ประโยชน์ต่อประเทศ**
  ยกระดับการทำธุรกิจสู่รูปแบบดิจิทัล ตามนโยบาย Digital Economy และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของธุรกิจไทยและรองรับการพัฒนาไปสู่การเชื่อมโยงระดับสากล

บริการของระบบ PromptBiz

บริการของระบบ PromptBiz ระยะแรกจะมี 2 บริการหลัก คือ บริการทางการค้าและการชำระเงินดิจิทัล [Digital Trade and Payment – track 1] และบริการแหล่งเงินทุนแก่ธุรกิจในเครือข่าย [Digital Supply Chain Finance – track 2]

1) Digital trade and payment รองรับการเรียกเก็บเงินและชำระเงินทางดิจิทัล เชื่อมโยงกับการส่งข้อมูลการค้าและการชำระเงิน โดยครอบคลุม 2 บริการสำคัญต่อการประกอบธุรกิจ ได้แก่ [1] บริการส่งและรับใบแจ้งหนี้อิเล็กทรอนิกส์ และ [2] บริการแลกเปลี่ยน e-Receipt/e-Tax invoice กับการชำระเงิน
2) Digital Supply Chain Finance การพัฒนากลไกสนับสนุนการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจโดยเฉพาะกลุ่ม SMEs โดยอาศัยข้อมูลธุรกรรมการค้าและการชำระเงินที่น่าเชื่อถือ [trusted source] สามารถตรวจสอบความจริงแท้ และการใช้ซ้ำ [double financing] สนับสนุนการเข้าถึงสินเชื่อของ SMEs

แผนการพัฒนาระบบ PromptBiz Track 1 มี 2 ระยะ ดังนี้

Phase 1

Phase 1- Release 1

สำนักงานระบบการชำระเงิน [Co-chair] กับธนาคารแห่งประเทศไทย NITMX และธนาคารสมาชิกนำร่อง 6 แห่ง ร่วมขับเคลื่อนในการพัฒนาระบบ PromptBiz โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มผู้ให้บริการนำส่งภาษีอิเล็กทรอนิกส์ [TSP] สมาคมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ไทย [The Association of Thai Software Industry : ATSI] และ Enterprise Resource Planning [ERP] เข้าร่วมในการทำงาน ทั้งนี้ได้แบ่งคณะทำงานในแต่ละด้าน Business/Technical/Legal/Operation/Adoption/Project Manager โดยการดำเนินงานด้านธุรกิจ ได้กำหนด business requirement ในการแก้ไข pain point ร่วมกับผู้ประกอบการภาคธุรกิจ ในด้านเทคนิคอยู่ระหว่างการพัฒนาและทดสอบระบบร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความอยากใช้งาน ได้มุ่งเน้นการกำหนดสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมสรรพากร กรมบัญชีกลาง สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม [สสว.] กำหนดแผนการเปิดให้บริการระบบ PromptBiz Phase 1 Release 1 ในเดือนมิถุนายน 2566

Phase 1 - Release 2

หลังจากการเปิดให้บริการระบบ PromptBiz สักระยะหนึ่ง มีแผนที่จะขยายจำนวนผู้ให้บริการ ผู้ให้บริการนำส่งภาษีอิเล็กทรอนิกส์ [TSP] และผู้ให้บริการเอกสารดิจิทัลแก่ธุรกิจ [D-business platform]

รวมถึงปรับปรุงการให้บริการ minor change คาดว่าแผนการเปิดให้บริการระบบ PromptBiz Phase 1 Release 2 ประมาณเดือนธันวาคม 2566

Phase 2

Phase 2 ระยะถัดไป มีแผนที่จะขยายบริการทั้งบริการทางการค้าและการชำระเงิน รวมถึงขยายผู้ให้บริการครอบคลุมกลุ่ม non-bank เช่น ผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ [e-Money] เป็นต้น

คาดว่าแผนการเปิดให้บริการระบบ PromptBiz Phase 2 ประมาณเดือนมิถุนายน 2567

3. การโอนย้ายระบบ ICAS สู่ภาคเอกชน

ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการสมาคมธนาคารไทย ครั้งที่ 340 เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2563 ในการพิจารณาหาแนวทางในการโอนย้ายระบบ ICAS ที่เดิมอยู่ในความดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย แต่เนื่องจากในประเทศต่าง ๆ ผู้ที่ให้บริการในด้านนี้จะเป็นภาคเอกชน หรือสมาคมธนาคาร โดยมี Central Bank ทำหน้าที่กำกับดูแล ประกอบกับระบบ ICAS ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น ถึงเวลาที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ดำเนินการที่จะหาผู้ให้บริการที่เป็นภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการ ซึ่งที่ประชุมสมาคมธนาคารไทยมีความเห็นว่าระบบ ICAS เป็นระบบการชำระเงินที่สำคัญของประเทศ โดยธนาคารสมาชิกสมาคมธนาคารไทยเป็นผู้ใช้บริการ จึงควรสรรหาผู้ให้บริการที่เหมาะสม จึงได้พิจารณาและมีมติให้ บริษัท เนชั่นแนล ไอทีเอ็มเอ๊กซ์ จำกัด [NITMX] ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนที่ธนาคารสมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นผู้ให้บริการ Infrastructure กลางของประเทศ ที่มีความพร้อมและมีคุณสมบัติครบในทุกด้านสำหรับเป็นผู้ให้บริการระบบ ICAS ต่อจากธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ยังได้รับความเห็นชอบจากสมาคมสถาบันการเงินของรัฐ สมาคมธนาคารนานาชาติ ที่ให้ NITMX เป็นผู้ดูแลระบบ

การโอนย้ายระบบ ICAS จากธนาคารแห่งประเทศไทยมาให้บริการที่ NITMX ได้ดำเนินตามแผนงานที่กำหนดตั้งแต่ปี 2563 โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการโอนย้ายระบบ ICAS สู่ภาคเอกชน [กกช.] โดยมีองค์ประกอบคณะกรรมการ ดังนี้

ลำดับ	องค์ประกอบ	ตำแหน่ง
1	ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายระบบข้อสนเทศ	ประธาน
2	ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายนโยบายระบบการชำระเงินและเทคโนโลยีทางการเงิน	ที่ปรึกษา
3	ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายการชำระเงินและพันธบัตร	กรรมการ
4	ประธานสำนักงานระบบการชำระเงิน สมาคมธนาคารไทย	กรรมการ
5	ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายนโยบายระบบการชำระเงิน	กรรมการ
6	ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ	กรรมการ

ลำดับ	องค์ประกอบ	ตำแหน่ง
7	ผู้อำนวยการ ฝ่ายกฎหมาย	กรรมการ
8	ประธานชมรมเทคโนโลยีสารสนเทศ สมาคมธนาคารไทย	กรรมการ
9	หัวหน้าคณะทำงาน ICAS	กรรมการ
10	กรรมการผู้จัดการ บริษัท เนชั่นแนล ไอทีเอ็มเอ็กซ์ จำกัด	กรรมการ
11	รองผู้อำนวยการ ส่วนพัฒนาธุรกิจการชำระเงินและพันธบัตร	เลขานุการร่วม
12	Project Management Office [PMO] ที่ NITMX แต่งตั้ง	เลขานุการร่วม

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของ กกช.

- กำหนดกรอบแนวทางโอนย้ายระบบ ICAS และระยะเวลาดำเนินการ สนับสนุนให้กระบวนการโอนย้ายมีความโปร่งใส รวมทั้งมอบหมายให้คณะทำงานจากส่วนงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์การโอนย้ายระบบ ICAS
- ติดตามดูแลความคืบหน้าและให้แนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานโอนย้ายระบบ ICAS
- กำกับดูแลให้ส่วนงานและพนักงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ให้ความร่วมมือ ข้อมูล หรือความเห็นต่าง ๆ แก่ กกช. เพื่อสนับสนุน การดำเนินงานโอนย้ายระบบ ICAS

ภายใต้คณะกรรมการมีองค์ประกอบคณะทำงานย่อยที่สำคัญอีก 4 คณะ คือ

1) คณะทำงานย่อยด้าน Business Rule
2) คณะทำงานย่อยด้าน Business & Operation
3) คณะทำงานย่อยด้าน Technical
4) คณะทำงานย่อยด้าน Legal & Compliance

ในระหว่างการพัฒนาการโอนย้ายระบบ ICAS นอกจากงานที่สำคัญทางด้านเทคนิคแล้วยังมีงานด้านอื่นที่ต้องพิจารณาควบคู่ไปด้วย เช่น การบริหารจัดการ คณะกรรมการฯได้เสนอให้มีการประเมินความพร้อมในการเปิดให้บริการ ซึ่งที่ประชุม กกช. เห็นชอบและมีมติให้มีการจัดตั้งคณะทำงานประเมินความพร้อม [ICAS Gap Assessment] เพื่อทำการประเมินความพร้อมของ NITMX ทั้งด้านเทคนิค ด้าน Operation ด้านแผน BCP รวมถึงการกำหนดวันที่จะเปิดให้บริการที่เหมาะสม โดยองค์ประกอบคณะทำงานประกอบด้วยผู้แทน 5 ฝ่าย คือ NITMX สมาคมธนาคารไทย สมาคมธนาคารนานาชาติ สมาคมสถาบันการเงินของรัฐ และธนาคารแห่งประเทศไทย คณะทำงานฯ จะทำหน้าที่ในการประเมิน วิเคราะห์สถานการณ์ รวมถึงเสนอแนวทางในการแก้ไข เพื่อให้การโอนย้ายได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

การโอนย้ายระบบ ICAS ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทำให้การโอนย้ายแล้วเสร็จอย่างสมบูรณ์ และได้เปิดให้บริการภายใต้การดูแลของ NITMX ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2565 โดยใช้ชื่อ “ระบบ ICS ITMX” หลังการโอนย้ายได้มีการจัดตั้งคณะทำงาน ICS Working Group เพื่อดำเนินงานต่อจากคณะทำงาน ICAS Working Group เดิม โดยอยู่ภายใต้การดูแลของสมาคมธนาคารไทย ซึ่งมีสำนักงานระบบการชำระเงินช่วยให้การสนับสนุน

4. Open API Standard

สำนักงานระบบการชำระเงินได้ประสานเพื่อให้สมาคมธนาคารไทยได้เข้าเป็นสมาชิก Banking Industry Architecture Network [BIAN] เพื่อเป็นการสนับสนุน และช่วยให้ธนาคารสมาชิกสามารถมีแหล่งข้อมูลในการศึกษาและนำข้อมูลด้าน API ไปใช้ประโยชน์กับธนาคารสมาชิก

5. Implement NDID for Juristic/Person

ความร่วมมือระหว่างสำนักงานระบบการชำระเงิน และ National Digital ID [NDID] ในปี 2565

[1] สำนักงานระบบการชำระเงิน ธนาคารสมาชิก และ NDID ได้ร่วมกันผลักดันการพัฒนาบริการ digital bank statement [dStatement] มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างระบบนิเวศที่เปิดกว้างให้ทั้งผู้ใช้บริการทางการเงินและผู้ให้บริการทางการเงินสามารถใช้เทคโนโลยีและข้อมูลที่มีให้เกิดประโยชน์ การให้บริการ dStatement ถือเป็นโครงการนำร่องโครงการแรกภายใต้ข้อตกลงความร่วมมือ “การพัฒนามาตรฐานและใช้มาตรฐานข้อมูลดิจิทัลเพื่อส่งเสริมบริการทางการเงิน” ซึ่งธนาคารสมาชิกของสมาคมธนาคารไทย สมาคมสถาบันการเงินของรัฐ และสมาคมธนาคารนานาชาติ ได้ลงนามร่วมกันเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2564 ช่วยส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการทางการเงินสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลของตนเองที่มีอยู่กับสถาบันการเงินแต่ละแห่ง เพื่อเพิ่มโอกาสในการเลือกใช้บริการทางการเงินที่หลากหลายจากสถาบันการเงินแห่งอื่น ๆ ได้โดยสะดวก รวดเร็ว และตรงตามความต้องการของตนเองยิ่งขึ้น และถือเป็นหนึ่งในจุดเริ่มต้นที่จะช่วยสนับสนุนการยกระดับบริการทางการเงินสู่บริการทางการเงินดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ

บริการ dStatement เป็นตัวอย่างการสร้างระบบนิเวศด้านข้อมูลของภาคการเงิน เอื้อให้เกิดนวัตกรรมบริการทางการเงิน บนช่องทางดิจิทัลเพิ่มเติม ส่งผลให้ประชาชนได้รับบริการที่สามารถตอบโจทย์การเข้าถึงสินเชื่อของลูกค้าได้อย่างทั่วถึง สะดวก เป็นธรรม และช่วยยกระดับการให้บริการของธนาคารแต่ละแห่ง สอดคล้องกับกับแผนยุทธศาสตร์ 3 ปีของสมาคมธนาคารไทย ในการนำระบบเทคโนโลยีมาสร้างความเข้มแข็งให้กับอุตสาหกรรมธนาคาร [Enable Country Competitiveness] ผ่านการสร้างแนวทางการเชื่อมโยงข้อมูลและการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ลดต้นทุนจากกิจกรรมที่ซ้ำซ้อนกันโดยไม่จำเป็น สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าทุกกลุ่ม และรองรับการเปลี่ยนแปลงของภาคธนาคารในอนาคต เป็นเสาหลักที่แข็งแกร่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

บริการ dStatement เป็นการให้บริการรับส่งข้อมูลรายการเคลื่อนไหวบัญชีเงินฝาก [bank statement] ในรูปแบบดิจิทัลโดยตรงระหว่างสถาบันการเงิน ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนที่ต้องการใช้ข้อมูล bank statement เป็นหลักฐานประกอบการสมัครขอใช้บริการทางการเงิน สามารถขอให้ธนาคารที่ตนเองมีบัญชีเงินฝากอยู่ ส่งข้อมูล bank statement ไปยังธนาคารแห่งอื่นได้โดยตรง ผ่านช่องทาง mobile banking

application หรือช่องทางอื่นตามที่สถาบันการเงินแต่ละแห่งกำหนด ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกในการใช้บริการทางการเงินยิ่งขึ้น จากเดิมที่ต้องขอข้อมูลดังกล่าวในรูปเอกสารกระดาษ โดยในระยะแรกของการให้บริการ dStatement จะเริ่มใช้สำหรับการสมัครขอสินเชื่อผ่านช่องทางดิจิทัลและมีธนาคารที่เปิดให้บริการ dStatement แล้ว ตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม 2565 จำนวน 6 ธนาคาร และมีการทยอยเปิดให้บริการเพิ่มเติมอีก 5 ธนาคารในช่วงครึ่งแรกของปี 2565

[2] การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกลาง Digital ID และ e-Signature สำหรับนิติบุคคล

ช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมา สำนักงานระบบการชำระเงิน ธนาคารสมาชิก ร่วมกับ NDID ร่วมกันผลักดันการพิสูจน์ตัวตนของบุคคลธรรมดา ซึ่งเปิดให้บริการและมีการขยายตัวอย่างดี ณ สิ้นปี 2565 มีจำนวน RP 117 ราย IdP 10 ราย Proxy 7 ราย AS 11 ราย จำนวนรายการรวม 16.64 ล้านรายการ

ในปี 2565 สำนักงานระบบการชำระเงิน ธนาคารสมาชิก และ NDID มีการจัดทำ workshop ร่วมกันหลายครั้ง เพื่อศึกษาแนวทางการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานกลางระบบพิสูจน์และยืนยันตัวตนนิติบุคคล และการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางดิจิทัล วัตถุประสงค์หลัก คือ สร้างระบบการพิสูจน์ยืนยันตัวตนสำหรับนิติบุคคลทางดิจิทัลที่มีความปลอดภัย และน่าเชื่อถือ สร้างและพัฒนากลไกการมอบอำนาจทางดิจิทัลและลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้มีความถูกต้อง และมีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย สามารถนำ Digital ID นิติบุคคลมาประยุกต์ใช้ในการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ผ่านช่องทางดิจิทัล ตอบโจทย์ทั้งภาครัฐและเอกชน เอื้อให้เกิดการใช้งานในวงกว้างอย่างเป็นรูปธรรม

ปลายปี 2565 ธนาคารแห่งประเทศไทย นำเทคนิคและ use case ที่ได้จากการนำเสนอของคณะทำงานนำร่อง ไปพิจารณาบริการ pilot use case ที่จะทำในปี 2566 ต่อไปคือ บริการ Electronic Bank Confirmation [eBC with Digital ID and e-Signature Infrastructure] กลุ่มเป้าหมาย Auditor และ Corporates คาดว่าจะ commercial launch ใน Q3/2566 และ บริการ SME Loan with Digital ID & e-Signature Infrastructure กลุ่มเป้าหมาย SMEs คาดว่าจะ commercial launch ใน Q2-Q3/2566

6. Payment Industry Collaboration

Payment Industry Collaboration เป็นเวทีสำคัญที่เกิดจากความร่วมมือระหว่าง 4 สมาคม ที่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมด้าน Digital Payment ได้แก่ สมาคมธนาคารไทย สมาคมสถาบันการเงินของรัฐ สมาคมธนาคารนานาชาติ และสมาคมการค้าผู้ให้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ไทย ได้มีการจัดประชุมร่วมกันโดยแบ่งเป็น 2 การประชุม

[1] การประชุม Secretariat Team meeting เป็นการประชุมระดับเลขานุการและคณะทำงาน เพื่อสื่อสารและติดตามความคืบหน้าโครงการ

[2] การประชุม Payment Industry Collaboration เป็นการประชุมระดับประธานทั้ง 4 สมาคม เพื่อช่วยให้มีการขับเคลื่อนร่วมกัน เพื่อให้เกิดการสื่อสารแผนงานที่ตรงกันในการประชุมได้เชิญผู้บริหาร

ธนาคารแห่งประเทศไทยเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอทิศทางแผนการดำเนินงานของธนาคารแห่งประเทศไทยให้ทุกสมาคมรับทราบ

เพื่อให้แผนการดำเนินงานมีความสอดคล้องกัน ยังได้รับความร่วมมือจากธนาคารแห่งประเทศไทย ที่นำแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงินมาชี้แจงให้ทุกฝ่ายเข้าใจเพื่อขับเคลื่อนร่วมกันกับภาคธนาคาร

7. การขับเคลื่อนโครงการ Central Bank Digital Currencies [CBDC]

Central Bank Digital Currencies [CBDC] เป็นโครงการที่ขับเคลื่อนโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ที่อยู่ระหว่างการศึกษา โดย CBDC แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ Retail CBDC และ Wholesale CBDC เมื่อช่วงเดือนตุลาคม 2565 ผู้บริหารธนาคารแห่งประเทศไทยได้นำความคืบหน้าโครงการ CBDC แจ้งให้สมาคมธนาคารไทย และธนาคารสมาชิกรับทราบความคืบหน้า และในต้นปี 2566 จะเชิญสมาคมธนาคารไทย และธนาคารสมาชิกเข้าร่วมประชุมแผนการพัฒนา Wholesale CBDC เพื่อการโอนเงินระหว่างประเทศ [Project mBridge] โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ธนาคารที่สนใจเข้าร่วมใน Project mBridge ปี 2566

CBDC คืออะไรและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องพัฒนา Retail CBDC

CBDC คือ เงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลาง เพื่อใช้สำหรับธุรกรรมรายย่อยของภาคธุรกิจและประชาชนซึ่งต่างจากเงินดิจิทัลที่ใช้งานในปัจจุบันที่ออกโดยภาคเอกชน เงินดิจิทัลของธนาคารกลาง มีประโยชน์เทียบกับระบบปัจจุบัน ดังนี้

1. เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงและเชื่อมต่อบริการทางการเงินระหว่างกันได้ง่าย [Inclusion & Interoperability]
2. สามารถต่อยอดนวัตกรรมทางการเงินกับเงื่อนไขทางธุรกิจต่าง ๆ ได้ [Programmable money]
3. สามารถลดต้นทุนของระบบการเงิน เนื่องจากลดการอาศัยตัวกลางของเดิม
4. เป็นช่องทางเข้าสู่เงินดิจิทัลที่ไม่มีความเสี่ยง [Risk-free money]

Guiding principles

1. ต้องมีความปลอดภัยโดยธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถดูแล governance ระบบ CBDC ได้
2. สามารถเชื่อมต่อกับการทำงานร่วมกับระบบปัจจุบันได้ และการใช้ CBDC ต้องไม่ส่งผลต่อเสถียรภาพระบบการเงิน
3. การสร้างนวัตกรรมส่วนใหญ่อยู่ที่ภาคเอกชนผู้ให้บริการโดย
   3.1 ระบบสามารถสนับสนุนกับความต้องการในการต่อยอดนวัตกรรม [Programmable money]
   3.2 นวัตกรรมนั้นสามารถเชื่อมระหว่างผู้ให้บริการรายต่าง ๆ ได้
4. ต้องสามารถให้ความมั่นใจในการบริหารจัดการความเป็นส่วนตัว และการป้องกัน ML/FT

- ผู้ออกสกุลเงินดิจิทัล [Issuer] คือ “ธนาคารแห่งประเทศไทย” ซึ่งจะทำหน้าที่สร้างและทำลาย Retail CBDC รวมถึงตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของการทำธุรกรรม
- ตัวกลาง [Intermediary] คือ “ธนาคารพาณิชย์และผู้ให้บริการชำระเงิน ทำหน้าที่หลักคือ ทำหน้าที่กระจาย CBDC คล้ายกับการกระจายธนบัตรไปยังร้านค้าและประชาชน และเก็บรักษา CBDC ของร้านค้าและประชาชน รวมถึงเป็นผู้ส่งคำสั่งธุรกรรม CBDC เข้าสู่ระบบประมวลผลธุรกรรม Retail CBDC ของธนาคารแห่งประเทศไทย
- ผู้ใช้งาน [User] คือ “ประชาชนและร้านค้า” ซึ่งจะเป็นผู้ใช้งาน Retail CBDC ที่ได้ลงทะเบียนและผ่านกระบวนการพิสูจน์และยืนยันตัวตน เพื่อเปิด Wallet และใช้งาน Retail CBDC ตามที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย และภาคเอกชนที่ร่วมทดสอบ

8. งานด้านบัตรและเอทีเอ็ม

8.1 การขยายอายุบัตรเดบิตของธนาคารในประเทศไทย

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 เป็นเหตุให้ Chip ในตลาดขาดแคลน และทำให้ต้นทุนของการผลิตบัตรสูงขึ้น ธนาคารสมาชิกจึงได้นำเสนอการขอขยายอายุบัตรเดบิต มายังสำนักงานระบบการชำระเงินสมาคมธนาคารไทยเพื่อพิจารณา โดยในปัจจุบันบัตรเดบิตมีอายุการใช้งาน 5 ปี และจะต้องทำการต่ออายุบัตรทุกปี และมีค่าให้จ่ายในการทำ CPV ประมาณ 100,000 บาท/BIN/Chip รวมถึงกระบวนการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทั้งนี้ทางสมาคมธนาคารไทยได้วิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสียและแจ้งให้ธนาคารสมาชิกรับทราบ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และเพื่อให้การต่ออายุบัตรเดบิตให้กับลูกค้าไม่ส่งผลกระทบและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการแก้ไข

สำนักงานระบบการชำระเงินสมาคมธนาคารไทย ได้เชิญประชุมธนาคารสมาชิกเพื่อสอบถามถึงปัญหาและร่วมหาแนวทางในการแก้ไขอย่างครบกระบวนการ ทั้งในด้าน Issuer Bank, Acquirer Bank, Local Switching, ผู้ออกใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ [TDID] และ International Card Scheme เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้สอดคล้องกันทุกฝ่าย พร้อมทั้งได้มีการส่งแบบสำรวจเพื่อสอบถามถึงความต้องการของแต่ละหน่วยงาน รวมถึงความสามารถในการอัปเดตเครื่องรูดบัตร เพื่อให้ระยะเวลาในการเปิดใช้งานสอดคล้องกัน

ข้อดีของการขยายอายุบัตรเดบิต

ลดต้นทุนในการออกบัตรเดบิตให้กับลูกค้าทั้งบัตรใหม่และบัตรที่ต่ออายุบัตร รวมถึงลดค่าใช้จ่ายในการทำ CPV [Card Personalization Validation] และการต่ออายุ IPK [Issuer Public Key] ลดขั้นตอนใน

การดำเนินการขออนุมัติทั้งในส่วนของการขอทดสอบบัตร ต่ออายุ IPK และ Issuer Bank มีทางเลือกในการกำหนดอายุหน้าบัตรเดบิตได้ตามความคล่องตัวและการบริหารจัดการของแต่ละธนาคาร

การดำเนินการ

- ขยายอายุ IPK Index 05 ให้มีอายุ 9 ปี [จากเดิม 5 ปี]
- อายุบัตรเดบิต มีได้ตั้งแต่ 5-7 ปี ขึ้นอยู่กับดุลพินิจแต่ละธนาคาร
- Acquirer Bank ต้อง Install Root CA05 ให้พร้อมบริการภายในเดือนกรกฎาคม 2566

8.2 การบริการรับชำระค่าโดยสารด้วยบัตรเครดิต/บัตรเดบิต สำหรับบริการขนส่งรถไฟฟ้าสาธารณะ Mass Transit

วัตถุประสงค์

เพื่อสนองนโยบายของการพัฒนาระบบการรับชำระค่าโดยสารขนส่งสาธารณะ สำหรับ Mass Transit โดยใช้บัตร EuroPay, MasterCard, VISA [บัตร EMV] เพียงบัตรเดียว เพื่อให้การชำระค่าโดยสารของประชาชน เป็นไปอย่างรวดเร็ว เหมาะสมกับสภาวะในปัจจุบันที่มีความเร่งรีบในการเดินทาง ประกอบกับปริมาณของผู้โดยสารที่มีจำนวนมากขึ้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการชำระค่าโดยสารให้ประชาชนและลดการใช้เงินสด [Cashless Society] ตามแผนยุทธศาสตร์ของประเทศ

ความคืบหน้า

- เริ่มต้นให้บริการรับชำระด้วยบัตรเครดิต VISA and Mastercard เมื่อใช้บริการรถไฟฟ้า MRT แล้ว เมื่อเดือนมกราคม 2565
- การรับชำระค่าโดยสารด้วยบัตรเดบิต จะเริ่มจากรถไฟฟ้า MRT สายสีน้ำเงินและสายสีม่วง ตามแผนภายในปี 2565 อยู่ระหว่างให้รายละเอียดและชี้แจง ทาง Issuer Bank เพื่อสนับสนุนและเข้าร่วมโครงการ
- อยู่ระหว่างการพิจารณาปรับ Business Flow ของบัตรเดบิตที่ใช้สำหรับค่าโดยสาร ซึ่งเป็นแบบ MTT Rule
- อยู่ระหว่างการปรับ Business Rule ระหว่าง Issuer Bank and Acquirer Bank ในส่วนที่เกินจาก Threshold เพราะเป็นการชำระแบบ deferred payment ที่ต้องมีการพูดคุย และแนวทางการรับผิดชอบหากเกิดกรณีเงินในบัตรเดบิตน้อยกว่าค่าโดยสารที่เกิดขึ้นจริง
- อยู่ระหว่างพิจารณาการปรับลดค่า Switching fee ของ NITMX
- ธนาคารแห่งประเทศไทยแจ้งว่าสามารถใช้บัตรเดบิตชำระค่าบริการแบบ deferred payment ได้บนหลักการในกรณีที่จำเป็น โดยให้เพิ่มหลักปฏิบัติเพิ่มเติมใน Business Rules 5 ข้อ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ปัญหา อุปสรรคและการแก้ไข

ข้อตกลงในประเด็นที่วงเงินของลูกค้าไม่เพียงพอกับการชำระค่าโดยสารในวันนั้น ๆ ระหว่าง Acquirer, Issuer และ Operator ว่าส่วนใดต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และ/หรือร่วมประชุมเพื่อหารือแบ่งปันแนวปฏิบัติร่วมกันในการหาข้อสรุป

ข้อดีที่จะเกิดขึ้นในการใช้บัตร EMV

ลดค่าใช้จ่ายด้าน Operation ของธนาคาร เนื่องจากรวมยอดค่าโดยสารวันละ 1 ครั้ง เพื่อชำระบัญชีระหว่างกัน และทำให้ประชาชนที่ใช้บัตรเครดิต/บัตรเดบิตเพื่อชำระค่าโดยสาร ได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

8.3 โครงการ White-Label Smart Machine [WSM]

วัตถุประสงค์

สืบเนื่องจากแนวคิดเรื่อง White-label ATM [WLA] ของไทย ได้เริ่มมีการศึกษาตั้งแต่ปี 2562 โดยมี Vendor เสนอค่าบริหารจัดการตู้ ATM ซึ่งทางภาคธนาคารในขณะนั้นเห็นว่าต้นทุนค่าบริหารจัดการเครื่อง ATM ที่ Vendor เสนอยังมีราคาค่อนข้างสูง และปริมาณการใช้บัตร ATM ในขณะนั้นยังมีจำนวนมาก เลยทำให้โครงการ WLA ถูกหยุดลง

ปัจจุบันทางภาคธนาคารให้ความสำคัญกับ E-Payment และช่องทาง Digital มากขึ้น ทำให้กาทำธุรกรรมการใช้เงินสดในปัจจุบันลดลง ส่งผลให้ปริมาณการใช้งาน ATM ลดลง แต่ทางภาคธนาคารยังมีต้นทุนในการบริหารจัดการตู้ฝาก-ถอน เงินสดอัตโนมัติ ในปี 2565 จึงได้นำโครงการ Shared Common Infrastructures โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้เปลี่ยนชื่อเป็น White Label Smart Machine [WSM] กลับมาเพื่อทบทวนอีกครั้ง และทางภาคธนาคารได้ร่วมกันกำหนด Guiding Principle ดังนี้

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการบริการพื้นฐานทางการเงิน ลดต้นทุนของระบบในภาพรวม เพิ่มความสะดวก และการเข้าถึงบริการของประชาชนได้รับบริการที่ไม่แตกต่างจากเดิม
2. ประชาชนได้รับบริการไม่แตกต่างจากปัจจุบันหรือดีกว่าเดิม ทั้งในด้านความหลากหลายของบริการ และค่าธรรมเนียม
3. คงไว้ซึ่งความหลากหลายของบริการพื้นฐานและการต่อยอดนวัตกรรมของธนาคาร/ผู้ประกอบการ
4. ผู้ให้บริการมีความสามารถทั้งด้านเงินทุน ด้านระบบ การบริหารความเสี่ยง คำนึงถึงผลกระทบต่อสมาชิกและไม่ปิดกั้นการเข้ามาเป็นสมาชิกของทั้ง bank และ non-bank ไม่สร้างการผูกขาด [Market Dominance] และไม่เพิ่มความเสี่ยงให้กับระบบจนเกินควร รวมทั้งคำนึงถึงประโยชน์ของระบบเป็นหลัก
5. อยู่ภายใต้การกำกับดูแลและสอดคล้องกับแนวนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนงานภาพรวม

การบริหารโครงการศึกษาเรื่อง WSM ในระยะเริ่มต้น มีธนาคาร 8 แห่งเข้าร่วม ประกอบด้วย ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทยธนชาต ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยเห็นชอบให้จัดตั้งคณะทำงานที่มี Project Co-Lead จาก 4 ธนาคาร คือธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย และสำนักงานระบบการชำระเงินร่วมกันศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 คณะทำงานหลัก พิจารณาในด้าน Business และ Technic เพื่อทำการกำหนดมาตรฐานและรูปแบบการให้บริการของ WSM รวมถึงการกำหนดพื้นที่ให้บริการ

ความคืบหน้า

คณะทำงานได้ทำการศึกษารูปแบบการเชื่อมต่อของ WSM รวมถึงข้อดีข้อเสียของการเชื่อมต่อในแต่ละประเภท โดยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบดังนี้

1. WSM เชื่อมต่อตรงกับธนาคาร ซึ่งวิธีนี้จะทำได้ง่าย สามารถตกลงเงื่อนไขทางธุรกิจได้เร็วกว่า Model อื่นๆ สามารถพัฒนา Features และ Functions เสมือนเป็นตู้ของธนาคารเจ้าของบัตรได้ง่าย และCore Member มีทางเลือกในการเชื่อมต่อกับ WSM เจ้าอื่น ๆ
2. การเชื่อมต่อแบบ Central Switch ซึ่งวิธีนี้จะสามารถบริหารจัดการได้ง่าย และเป็นมาตรฐานการเชื่อมต่อรวมถึงข้อตกลงเงื่อนไขทางธุรกิจเป็นเดียวกันทั้งระบบ ง่ายต่อพัฒนาและควบคุม รวมทั้งการ Maintenance Clearing หรือ Reconcile และ implement feature ใหม่ ๆ ในอนาคต ใกล้เคียงการเชื่อมต่อ กับ NITMX ปัจจุบัน
3. การเชื่อมต่อแบบ Hybrid จะมีทั้งการเชื่อมต่อแบบมี Central switch และการเชื่อมต่อตรงกับ WSM ซึ่งวิธีนี้มี Flexibility ในด้านการบริหารจัดการมากกว่า โดยทางธนาคารมีทางเลือกในการเชื่อมต่อ Central Switch อื่นได้ WSM แต่ละราย ก็สามารถเลือกเชื่อมต่อได้กับหลาย Switch ได้ และไม่มี Single Source of Failure ในความเสี่ยงด้าน IT เนื่องจากมี Central switch หลายเจ้าจึงมีการแข่งขัน ส่งผลให้มีการแข่งขันในเรื่องของราคาการให้บริการที่ถูกลงและลดผูกขาดราคาของทาง Switch

จาก Model ที่กล่าวมาข้างต้นทางคณะทำงานได้ออกแบบสำรวจกับทางภาคธนาคาร โดยเสียงส่วนใหญ่เลือก Model2 การเชื่อมต่อแบบ Central Switch ทั้งนี้ทางภาคธนาคารได้ให้ WSM Vender เสนอแนวคิดการเชื่อมต่อและแนวทางบริการจัดการตู้ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการ

ในปี 2566 จะนำเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทย ในเรื่องนิยามและรูปแบบของ WSM ขอบเขตการให้บริการ เช่น ฝาก ถอน Cashless transaction ควรมี Feature อย่างไร การครอบคลุมบริการ On-Us/Off-Us รวมถึง UX/UI และผู้ให้บริการครอบคลุมกลุ่มใด เช่น Bank และ/หรือ Non-Bank และประเด็นอื่น ๆ

เช่น คุณสมบัติและแนวทางในการคัดเลือกผู้ให้บริการ/Governance Body/โครงสร้างค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้อง/ประเด็นข้อกฎหมาย กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง/Operating rules & SLA/Business rules ครอบคลุม Roles & Responsibilities, Customer Protection [Communication, Risk management, Fraud protection]

ปัญหาอุปสรรค

1. ทางคณะทำงานยังไม่ได้รับข้อมูล transaction ของ ATM ของตู้ที่กระจายอยู่ในแต่ละพื้นที่ของแต่ละธนาคาร ทำให้ยังไม่ทราบถึงปริมาณความหนาแน่นของการให้บริการ ATM ส่งผลให้ยังไม่มีการกำหนดพื้นที่ในการติดตั้งตู้ของ WSM
2. เนื่องจากยังไม่ได้ข้อสรุปจำนวนตู้ WSM จึงยังไม่มีการหารือถึงความเป็นไปได้ของภาคธุรกิจ ทำให้ยังไม่ได้กำหนดเงื่อนไขการให้บริการรวมถึง Function การทำงานหลักของเครื่อง ATM/CDM ให้กับผู้ให้บริการ WSM

ข้อดีที่จะเกิดขึ้นในการใช้ Shared Common Infrastructure WSM

สามารถลดจำนวนตู้ ATM/CDM ที่มีให้บริการอยู่ในประเทศลงได้ รวมถึงการลดค่าบริการจัดการตู้ของทางภาคธนาคารและยังคงสามารถให้ประชาชนเข้ารับบริการได้ไม่แตกต่างจากเดิม

ความร่วมมือกับภาครัฐ

ในปี 2565 สำนักงานระบบการชำระเงิน ได้มีโอกาสเข้าร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเงินของประเทศไทย

- **จัดแสดงนวัตกรรมการชำระเงินทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ [Digital Payment]**

ในโอกาสที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก [Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC] ในปีนี้ หรือ เอเปค 2022 [APEC 2022] ภายใต้แนวคิด “เปิดกว้าง สร้างสัมพันธ์ เชื่อมโยงกัน สู่สมดุล” หรือ “ OPEN CONNECT BALANCE” สมาคมธนาคารไทย ร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทย บริษัท เนชั่นแนลไอทีเอ็มเอ็กซ์ จำกัด [NITMX] และ 5 ธนาคารพาณิชย์นำร่อง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ได้จัดแสดงนวัตกรรมการชำระเงินทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ [Digital Payment] ประกอบด้วย Cross-border QR Payment และ Digital Supply Chain Solution ในการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเอเปค ครั้งที่ 29 เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 20 ตุลาคม 2565 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

- **การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ Cross-border Payment Connectivity**

สืบเนื่องจากที่ภาคการเงินได้เข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรมสื่อสารประชาสัมพันธ์ในช่วงการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเอเปค ครั้งที่ 29 ภายใต้หัวข้อ “ขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล มุ่งสู่การเงินการคลังยั่งยืน” เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2565 สมาคมธนาคารไทยร่วมกับ สำนักงานระบบการชำระเงิน และ NITMX ได้นำผลงานดังกล่าวเข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรมสื่อสารประชาสัมพันธ์ในการประชุม APEC Economic Leaders’ Week 2022 ภายใต้ชื่อ “Digital Trade & Payment” โดยมีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางด้าน Cross Border Transfer และ NDTP & Digital Supply Chain Finance งานมีขึ้นเมื่อวันที่ 14-19 พฤศจิกายน 2565 ณ ศูนย์การประชุมสิริกิติ์

- **งาน BOT Digital Finance Conference**

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดงาน BOT Digital Finance Conference 2022 ภายใต้ธีม “Driving the Future of Digital Financial Landscape” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจ แสดงผลงาน เสนอทิศทางการพัฒนาระบบการเงินดิจิทัลภายใต้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินใหม่ ทั้งโอกาสและความท้าทาย โดยมีผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรชั้นนำทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมให้ความเห็น แนวคิด และถ่ายทอดประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา digital financial ecosystem และร่วมกันขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจการเงินของไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งจัดขึ้นที่ศูนย์การเรียนรู้ ธนาคารแห่งประเทศไทยระหว่างวันที่ 27-29 ตุลาคม 2565

สำนักงานระบบการชำระเงินได้เป็นเจ้าภาพร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทยใน 3 หัวข้อในวันแรกของการจัดงาน คือ [1] Strategic Foresights on Future of Financial servicer [2] Are we ready for Payments of the Future? และ [3] Enhancing Frictionless Cross-border Payments for All

การให้ความรู้ด้านระบบการชำระเงิน

สำนักงานระบบการชำระเงินได้มีการให้ความรู้ด้านระบบการชำระเงินของประเทศ ร่วมกับธนาคารที่มีการจัดอบรมสัมมนาให้กับพนักงาน โดยในปี 2565 มีดังนี้

- วิทยากรบรรยายเรื่อง “ระบบการชำระเงินทางดิจิทัลของประเทศไทย” ให้กับพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร [ธ.ก.ส.] วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2565 ที่สำนักงานใหญ่ ถนนพหลโยธิน
- ร่วมเสวนาเรื่อง Digital Fraud & Cyber Crime งาน Privacy & Security Summit ครั้งที่ 3 วันที่ 25 พฤษภาคม 2565 ผ่านช่องทางออนไลน์ Zoom Webinar เพื่อให้ผู้เข้าร่วมรับฟังได้ตระหนักถึงความสำคัญ และรู้เท่าทันเหล่ามิจฉาชีพที่มีมาในหลากหลายรูปแบบที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทั้งภาคประชาชน และภาคธุรกิจ รวมถึงการทำงานและความร่วมมือกันของหน่วยงานที่รับผิดชอบในทุกภาคส่วน ทั้งในองค์กร ระหว่างองค์กร และภายนอกองค์กร จึง

เป็นกลไกสำคัญ ที่จะช่วยลดความเสี่ยงจากภัยไซเบอร์ และภัยจากการทุจริตทางดิจิทัล ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- วิทยากรบรรยายเรื่อง Digital Payment งานอบรมหลักสูตร "ผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ [Compliance Officer]" รุ่นที่ 15 ปีที่ 15 วันที่ 19 พฤศจิกายน 2565 ที่คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการดำเนินงาน ปี 2566

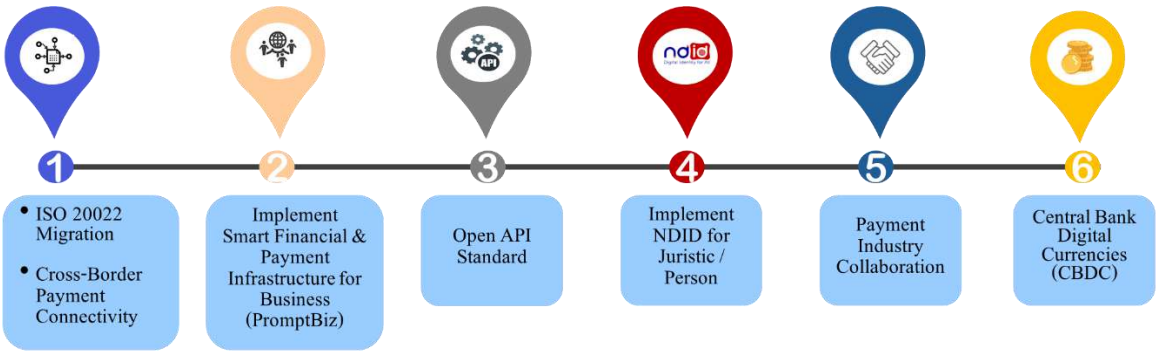

สำนักงานระบบการชำระเงิน มุ่งมั่นในการพัฒนาระบบการชำระเงินของไทยให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยสถาบันการเงิน ภาครัฐ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบการชำระเงินของประเทศ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนในประเทศเข้าถึงบริการทางการเงินที่ทันสมัย มีความปลอดภัย ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานระบบการชำระเงิน

Payment System Office

สำนักงานระบบการชำระเงิน
Payment System Office (PSO)

THE THAI BANKERS' ASSOCIATION

4th FL., 5/13 Moo 3, Changwattana Rd.,
Khlong-Kluea Sup-district, Pak-kret District,
Nonthaburi 11120
Tel : +66 2 558 7500
www.tba.or.th